

Лышъхьэм илофшлэгъу зэлуклэгъухэр

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу Тхьаклушынэ Аслъан Молдавием ит холдингэу «АМГ» зыфиорэм ипрезидентэу Николай Чернэм тыгъуасэ илофшлэгъу зэлуклэгъу дырилагъ. Илофтхьабзэм хэлэжьагъэх АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Муратрэ республикэм мэкъу-мэщымкIэ и Министерствэ ипащэу Юрий Петровымрэ.

ЫпшгэкIэ зигугъу къэтшыгъэ холдингър джырэ лъэхъан Молдавием ит предприятие анахь инхэу илъэс къэс хэхъоньгъэхэр зышлэхэрэм ащыщ. Мэкъу-мэщым, транспорт бизнесым, санэм икыдэгъэкIын,

псэолъэшынэм, нэмыкI лъэныкъохэм афэгъэзагъ. Дэшхо ыкIи дэжые чыгхэр Адыгеим шигъэтIысхэмэ шлоигъоу Н.Чернэм республикэм ипащэхэм закыфигъэзагъ. Джырэ лъэхъан дэшхо ыкIи дэжые

чыгхэр зытет гектар мини 3 фэдиз холдингым ылыгъ, фэдэу ащ къытырэр процент 300 — 350-м кIэхъэ. Мыщ фэдэ чыгхэр агъэтIысхэмэ ашлоигъоу Украинэм, Венгрием, Румынием, Грузием, нэмыкI къэралхэм ясатыушIхэм ащэфых.

— АР-м мэкъу-мэщымкIэ иминистрэ сигъусэу мыщ фэдэ чыгхэр зыщыдгъэтIысынхэ тлэкIышт чIыпIэ зэфэшхьафхэу Мыекъопэ районым илэхэр, къушхьэхэр непэ къэткIухьагъэх, тарихъ гъэшлэгъон зыпыль черкес чыгхатэхэм тяплъыгъ. Дэшхо бизнесыр республикэм къыщызэлупхынымкIэ амалышIухэр зэрэщылэхэр дгъэунэфы-

гъэ, — къыIуагъ Н.Чернэм.

— Дэшхо лъэпкъ зэфэшхьафхэм якъэгъэкIын ылъэныкъокIэ Адыгеим ишIэныгъэлэжхэм опытышхо алэкIэлъ, ар Урысыеми, Европэми дэгъоу ащашIэ. А программэр УФ-м мэкъу-мэщ шIэныгъэхэмкIэ и Академии лъапсэу ыштагъ. Гукъау нахь мышIэми, дэшхом икыгъэкIын республикэр ишгъыпкъэу пылъ пIон плэкIыштэп, мыщ ахьщэшхо хэплъхъан фае. Инвесторэу непэ къэкIуагъэм а гумэкIыгъор дигъэзыжынэу тыщэгъуы. Амалэу щылэмкIэ тэ IэпыIэгъу тыфхьаушт, — къыIуагъ Тхьаклушынэ Аслъан.

ТапэкIэ зэдэлэжхэнхэм фэшI ищыкIэгъэ докуменхэр агъэхъазырыххэу лъэныкъохэм зэзэгъыныгъэ зэдашыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ и Указ

ЩытхьуцIэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ юрист» зыфиорэр А. Я. Осокиным фэгъэшьошэгъэным ехылагъ

Хэбзэгъуэуцгъэм игъэпытэнкIэ гъэхьагъэу илэхэм ыкIи илъэсыбэ хьугъэу Iоф зэришIэрэм апае щытхьуцIэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ юрист» зыфиорэр **Осокин Анатолий Яков ыкIом** — цIыфым ифитыныгъэхэмкIэ Адыгэ Республикэм и Уполномоченнэ фэгъэшьошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу **ТХЪАКЛУШЫНЭ Аслъан** къ. Мыекъуапэ, тыгъэгъазэм и 4, 2012-рэ илъэс N 220

«Адыгэ макъэм» иныбджэгъу лъапIэхэр!

Гъэзет кIэтхэгъур тыухынкIэ МЭФЭ 16 КЪЭНАГЪ!

ФэгъэкIотэныгъэ зилэ кIэтхакIэу сомэ 318-рэ чаныч 53-р кIэтхэгъу уахьтэр екIыфэ зэхъокIыныгъэ фэмыхъоу къэнэжы. Мы уасэр къызыфэгъуэгъэфедзэ къэнэгъэ мафэхэм лъэпкъ гъэзетыр къишъутхыкIынэу тэгъуэ.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хьугъэу гуетыныгъэ фыриIэу, гъэсэныгъэм фэгъэзагъэу Шэуджэн районым зэрэщылажэрэм, къыткIэхьухэрэ ныбжыкIэхэм япIун ышхьэкIэ илахышхо зэрэхишIыхьэрэм афэшI Адыгэ Республикэм и Щытхьу тхыль фагъэшьошагъ **Зезэрэхъэ ФатIимэт Хьаджбатыр ыпхъум**, Хьакурынэхъэблэ МБДОУ-у «КIэлэцIыкIу IыгъыпIэу N 1-у» «Насыным» ипащэ.

Илъэсыбэ хьугъэу гуетыныгъэ фыриIэу псауныгъэм икыухъумэн зэрэфэлажэрэм, IэпIэсэныгъэшхо зэрэхэлъым ыкIи учреждениер къызызIуахыгъэр илъэс 90-рэ зэрэхъурэм япхыгъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхьу тхыль фагъэшьошагъ **Артемьев Юрий Демьян ыкIом**, МКУЗ-у «Къалэу Мыекъуапэ медицинэ IэпыIэгъу псынIэмкIэ истанции» икардиологии бригадэ иврач.

Тымакъэ зэхьадгъэхыгъ

ШэкIогъу мазэм и 19-м къыщыублагъэу и 26-м нэс Адыгеим щыкIуагъ акциеу «Тызэкъотмэ-тылъэш» зыфиорэр. Ар «Адыгэ макъэм» зэхьагъ.

Тишгъолыр щыпсэухэрэ тильэпкъэгъухэм адыгабзэкIэ къыдэкIэу гъэзет закъо зэряIэр агу къэгъэкIыжыгъэныр, арэу зыхьукIэ, бзэ шхьаф агъэфедэн амал зэрэщылэр ащымыгъэгъушпэгъэныр, ащ мэхъанэ емытыныр лъэпкъымкIэ зэрэшхьэкIошхор джыри зэ зэхьагъэшIыкIыгъэныр пшъэрэлыгъу щытыгъэхэм ащышых. Мы зэпстэуми ягугъу шыгъэнымкIэ

уахьтэу къыхэтхыгъэр кIэтхэгъу лъэхъаныр ары. Зигугъу тшырэ гумэкIыгъохэр гъэзетым зэрэкIатхэхэрэм занкIэу епхыгъэх. Пчъагъэхэми ар къаушыхъаты. Адыгэ нэбгырэ минишгъэ республикэм щыпсэу, гъэзетыр къызытхыкIыхэрэм япчъагъэ мини 4-м шгъэ зытIушкIэ мынахьыбэу зыхьурэм, сыда узэгупшысэщтыр? Лъэпкъым ыбзэ зэри-

мыгъэлъэпIэжырэр ары ныIэп. Гъэзетым кIэтхэнхэм пае пэрыохъоу щылэхэр, ащ кыхьэхэрэм афэгъэхьыгъэ гупшысэхэу цIыфхэм ялэхэр, ралъагъо ашлоигъохэр зэгъэшлэгъэныр пшъэрэлыгъэм ащыщыгъэх.

Кыхьэгъэщыгъэн фаер псэупIэ пстэуми фабэу къазраштыпIэгъокIыгъэхэр ары. Район гъунапкъэхэм машинэ пчъагъэхэм арысхэу лыкIохэр къащытажэщтыгъэх, гъогурыкIоныр щынэгъончэнымкIэ къулыкъум, дзэм, ошгъогудзэм ыкIи хьидзэм IэпыIэгъу ягъэгъотыгъэнымкIэ чIыпIэ обще-

ствэхэм, ныбжыкIэ IофхэмкIэ отделхэм ялофышIэхэм чанэу Iофыгъор къыддаIэтыгъ. ПсэупIэ пстэуми тапхырыкIыгъэ, республикэм ичылэгъо 30 фэдизмэ такышщыуцугъ, цIыфхэм гушыIэгъу тафэхьугъ. Бэмэ загъэмысэжы зэрэкIэмытхэхэрэм пае, ау фэдэ гушыIэхэр къызыIотыкIыхэу, хьурэм теукIытыхьэхэрэр, бгъэшлэгъон икыоу, илъэс къэс кIатхэхэрэр ары. НэмыкIхэм ушхьагъу гъэнэфагъэхэр ялэх, ахэр гъэзетыр къызырэрэхьакIырэ шIыкIэм, мылкъу щымыIэм япхыгъэх. Ау щэчалтэм тебгъэуцэм, сыда нахь къыхэпхын фаер?

ХЪУШТ Щэбан,
«Адыгэ макъэм» Тэхьу-

тэмыкъое районымкIэ икорреспондент:

— Псэитыку тучан пчъагъэ дэт, тэ тищагу пIоми хъунэу къахьы, зы къыдагъэуцугагъ. Непи, нычэпи Iоф ешIэ. Пивэ, аркъ, санэ ... а зэпстэум пэIуагъэхьэрэ ахьцэм къыхахэу гъэзетым кIэтхэхэмэ сьд щышIын?! КIэлэцIыкIуэхэм аIуклэрэп гъэзетыр. ЕджанIэм цыфаехэ зэхъум, ащ къырагъэкIи, кIалэ къагъакIуи, «къетба «Адыгэ макъэр» алуи, къысэлъэIу-гъэх. ЧIэтыр зэкIэ адыгэ, кIэлэегъаджэхэр ары илъэсым къафэкIоштым кIэтхэнхьы, тIысыжынынхэ фаехэр.
(ИкIэух я 2-рэ н. ит).

Тымакъэ зэхъадгъэхыгъ

(Апэрэ нэклубгъом къыщегъэ).

**ЗЭРАМЫКУ
АДЭЛДЖЭРЫ,
АФЫПСЫПЭ ИЕФЭНД:**

— Мы чылэм щесагъэхэп адыгэ журналхэри къыратхыкынхэу. Сэ къыстхыкыгъэхэри ахыхэзэ еджанлэм, тхылъеджанлэм почтальонхэм ачлалъхъэхэзэ садэжэ къызгъэхъыжыгъын сымылъэклэу бэрэ сыхэтыгъ. Джы къысымытхыкыгъэми къахы хъугъэ. «Адыгэ макъэр» тхымафэм тло нахъ къырахыкырэн. Ар почтальонмэ ялажэ слюу ахэм мыхъун яс-лоллэнэу сыфаеп, зыгъэлоры-шлэхэрэми елътыгъ, къарат-ырэмэ мыр епхыгъ.

Бжыхъэкъоежыыр Краснодар пэблагъэу зэрэпсэурэм ыкли лэжыапклэ къалэр цыфхэм нахъ къыхахын зэралъэкы-щтым пае, почтальонхэр ЧИ-мынэным фэшл, къоджэ псэу-

шыклэм нахыбэр ыгъэразэрэп, ау дао зилэхэм япчъагъэ мэклэ дэд. Къуаджэхэу Очэ-пшые, Хьалъэкъуае, Адыгэ-къалэ азыныкъомэ, Аскъэлае ызыщанэ ащыпсэухэрэм гъэзет къафырахыкыхэрэп.

Антонина ПОЛУХИНА, федеральнэ къэралыгъо унитарнэ хъызмэтшлэ-плэу «Урысыем и Почт» зыфилорэм и Гъэлоры-шлэплэу АР-м щылэм ипаш:

— Даоу къытахыллэрэ пэпчэ зэхэтэфы, ау зыкът-фэзыгъазэрэмэ япчъагъэ маклэ. Сэ сызэрэщыгъуазэмклэ, Очэпшые тикъутамэу дэ-тым лэфышлэхэр икъоу лутых, сшлэрэп ащ фэдэу зы-кыщытыр, ар зэхэтфын. Тэхъутэмкыуае, гушылэм пае, нэбгыритфым щыцэу цы лутыр, ау лэф зышлэхэрэм ахыцэ тедзэхэр афэтэшлых нэмыклэм ачлэплэклэ къыра-хыкыным пае. Тэ къулыкъу

хэыгъэ тилэп къуаджэ пэпчэ почтальонхэм лэф зэраш-шлэрэр тыуплэкълунэу, ау зыкътфагъазэмэ, хъугъэ-шлагъэ пэпчэ зэхэтфыным тыфэхъазыр.

Зэлуклэгъухэм къащалэтыгъэ лэфыгъохэм ащыц гъэзетым ыуасэ зэрашуабэр. «Адыгэ макъэм» ыпклэ къэзыгъэпсы-рэр мыщ дэжым щызэхэтфын. Ащ уасэу илэр сомэ 398-рэ ча-пыч 16-рэ. Мы пчъагъэм ипроцент 83-р зыфаклорэр федеральнэ къэралыгъо учре-ждениеу «Урысыем и Почт» зыфилорэр ары, къэнэрэ про-цент 17-р фэгъэзагъ хэуты-нымклэ шьолъырхэм азыфа-гу щызэхэщэгъэ агентствэм. Аужырэм гъэзетым къыфи-тлупщыжырэр процент 14,5-рэ нылэп.

Антонина Полухинам къы-зэрилуагъэмклэ, процент 83-р зыпэлухэрэр цыфхэм язаказ-хэм яыхын къыщыублагъэу ахэм язэхэдзын, къыхаутыгъэ-хэм язэхэшыпыкыным нэсэу.

Анахъ мылкъу ин зыпэлухэ-рэр гъэзетхэм якъешэклын — хэкухэм, районхэм, чылагъо-хэм азыфагу. Нэужым поч-тальонхэм къызэрэрахыкы-жыщтыр.

Ары, почтэм мылкъу ин егъэклоды, ау ащ къырищэ-кырэм изэмлэужыгъуагъэклэ имылъу зэтэхэ — гъогоу къа-клурэр а зыр ары, зыпклэ къа-ратырэр гъэзет, журнал ыкли нэмыкл фэлэ-фэшлэ пчъагъ. «Адыгэ макъэр» а процент 14-рэ ныкъорэм рыщылэнэу хъу-гъагъэмэ, зэлыпытэу мазэри къыдэклын ылъэкыщтыгъэп. Гъэзетым дэлажэхэу къэзы-шыхэрэм ачлалэ нахы, къе-зыщэкыхэрэм яфэлэ-фашлэ нахъ инэу уасэ фашы. Тицлыф-нахъ яфитыныгъэхэм аклэдэон-хэм ыпклэ къыхахырэр лъэп-къым игъэзет закъо къырамы-тхыкыхэныр ары. Ау ар шлу зылъэгъоу, илътэс пчъагъэрэ къызытхыкыгъэ зэтэзылхъэхэу, фэсакыпэхэзэ зылыгъхэм поч-тальон шъхъафхэр яла?

— Гъэшлэгъонэу «Адыгэ макъэр» гъэлсыгъэ, аужырэ уахътэм зэхъоклыныгъэшлу-хэр ышлыгъэх. Сэ сшхъэклэ лэфэу сшлэрэм елътыгъэу сэгъэфедэ.

Гъэзетыр зышлалэплэхэм шыклэ зэфэшхъафклэ ар къы-ратхыкыным алъэкыщт. Мэзищ палъэклэ ар къыпфахыныу пшылъыщт. Ащ сомэ 200 фэ-диз тефэщт. Ари зышлуабэм мазэ къэс къыритхыкыным амал ил. Къыхащт мазэм къыпфэ-клонэу уфаемэ, мазэу икы-рэм къэс и 20-м нэс уклэтхэн фай. Уасэр сомэ 56-рэ фэди-зыщт. Гъэзетыр зэлыпытэу илътэныкъом къыплэкълэханэу уфаемэ, мы мазэм и 24-м нэс ар фэгъэклотэн уасэклэ — со-мэ 318-рэ чапыч 53-клэ — къыптхыкыным плъэкыщт. Джырэ уахътэм ехъулэу щылэ пчъагъэхэмклэ, гъэзетыр нэб-гырэ 1808-мэ къыратхыкыгъ. Уахътэу къэнагъэр мазэм нахъ макл.

Почтэм илэфышлэхэу гуеты-ныгъэ ахэлъэу зилэф зыгъэ-цаклэрэмэ «Адыгэ макъэм» итхъаегъэпсэу тхылъхэр, гъэ-зетым ыцлэ зытэтхэгъэ шлу-хъафтынхэр апагъохыгъэх. Зэ-луклэгъухэр гуфэбэныгъэ ахэ-лэу клуагъэх, шъхъэхыгъэ зэдэгъушылэгъухэри шылагъэх. Гъэзетыр къызымытхыкы-щтыгъэхэм ащыщхэри ащ къы-фагъэушыгъэх, еджэхэрэм ащыщхэми джыри ралъагъо ашлонгъомклэ къыддэгъошагъэх. А пстэури тэри къыдэтлъты-тэщт, тинэклубгъохэм ары-шъулъэгъошт. Шъори, джынэс гъэзетым клэмытхагъэхэмклэ, мы мазэм и 24-м нэс фэгъэ-клотэн клэтхэгъоу щылэр къыз-фэжъугъэфеди, «Адыгэ ма-къэр» къышъутхыкл. Лъэпкыр лъэшы зышлэрэр зэкъотны-гъэр арышъ, бзэм икъэухъумэн, ищылэныгъэ лъыгъэклотэгъэ-ным, нахыбэмэ ягъэшлэгъэ-ным ихъатырклэ шъукыддэ-лажэ.

Машина къэчъэгъур зэхэщэ-гъэнымклэ лэпылэгъу къызэрэт-фэхъугъэхэм фэшл район пашэ-хэм рэзэныгъэ гушылэхэр афэ-тэгъазэх.

МЭЩЛЭКЪО Саид.

Сурэтхэр зэхэхэмэ къа-щытырыхыгъэх лэшыны Ас-лъан.

плэм иадминистрације ахыцэ тедзэхэр ахэм афишылгъэх. Мылъкур фэдэу къыфаклорэм къыхехы. Фэдэ амал зымы-лэхэм гъэзетыр е афахыхэ-рэр, е къызыщыдэкыгъэ уахъ-тэм бэ текыгъэу анагъэсы-жы. Шыпкъэ, почтальонхэм нэпэ бэп къагъахэрэр, ау ар ашлэ пэгъэ мы лэфшлэныр къы-хахыгъэмэ, тэрэзэу агъэцэклэн фаеба?! Ау гъэшлэгъоныр — гъэзетыр къызэрэрахыкырэ

**ОТРЭЩ Сим,
Блащэпсынэ дэт клубым
ипаш:**

— Тыгу етыгъэу теджэ, шлу тэлъэгъу. Шлу зыклэт-лэгъурэр тэ тыадыгъэш ары, тиныдэлъфыбзэш ары.

**УНЭРЭКЪО Пшымаф,
Хъаклэмзые игурыт
еджаплэ иклэлэегъадж:**

УРЫСЫЕМ И ЛЫХЪУЖЪ И МАФЭ ФЭГЪЭХЫГЪ

Щысэ зытырахырэ цыфхэр

Урысыем и Лыхъужъ и Мафэ фэгъэхыгъэ зэхыхъэ Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей щыкӀуагъ. Хэгъэгъу ззошхомрэ ти УӀэшыгъэ КӀуачӀэхэмрэ яветеранхэр, Урысыем и Лыхъужъэу Цэй Эдуард кӀэлэеджакӀохэм аӀуӀагъэх.

Лъэпкъ музей иӀофышӀэу Надежда Бурмистровам зэхыхъэр зерищэзэ, хэгъэгъум и Лыхъужъхэр егъашӀи щысэу зэрэтиӀэштхэм кытегушылагъ. Адыгэ Республикэм иветеранхэм я Совет итхьаматэу Къоджэ Аслъан шӀэжэ яӀэу ныбжьыкӀэхэр пӀугъэнхэм иеплъыкӀэхэр кырилоӀагъэх. Илъэс 17-м итэу дзэм кыулыкӀур щихъынэу зыублагъэу, Хэгъэгъу ззошхом илъэхъан ЛыгъэшӀапӀэм итэу пыйхэм

язэхэкъутэн хэлэжыгъэу Павел Жмакэ Чехословакием нэсы-

гъэу Теклоныгъэм и Мафэ ыгъэмэфэкӀыгъ.

Сыджыхъэ Хъазрэтбыйрэ Леонид Рудякрэ офицерэу дзэм кыулыкӀур шахыгъ. Совет-

скэ Союзымрэ Урысыемрэ я Лыхъужъхэм, Адыгеимрэ

Краснодар краимрэ Хэгъэгъу ззошхом илъэхъан шхьафит зышӀыжыгъэхэм афэгъэхыгъэ тхыльэу атхыгъэхэм кытегушылагъэх.

Андырхъое Хъусен, ШуцӀэ Абубэчыр, Дмитрий Зюзиным, фэшхъаф Лыхъужъхэм афэгъэхыгъэ кыбар гъэшӀэгъонхэм Хь. Сыджыхъым тащигъэгъозагъ. Урысыем и Лыхъужъэу Цэй Эдуард тренерэу Хьот Юныс ипашэу самбэмкӀэ банэщтыгъ. СССР-м изенэкъокъу я 6-рз чыпӀэр кышыдыхыгъагъ. Спортым гъэхъагъэ щышӀыным пылгыгъ, ау училищым чӀахы, офицер хъугъэ.

— Урысыем и Лыхъужъ щытхъуцӀэр кызырзэсфасуыгъэр сз зыфэхсыжыкӀэр, — кышӀиуагъ зэхыхъэм Цэй Эдуард. — Батальонэу кыулыкӀур зыщысхыщтыгъэм хэт дзэ-

кӀолӀхэм лыгъэ зэрахъагъ. Кавказым ичӀыпӀэ «пӀытерхэм» тащызаозэ мамырныгъэр кытыухъумагъ. Дагыстан, Чеченым, нэмыкӀхэм ащырэхъатыгъэп. Тэ пшгъэрыльэу кытфашыгъэр дгъэцӀагъэ.

КӀэлэеджакӀомэ закыфигъази, Цэй Эдуард пӀуныгъэм, тильэпкъ шэн-хэбзэхэм кытегушылагъ. Троллейбусым уисми, узыщамышӀэрэ кӀалэ укӀуагъэми нахыжыжхэм лытэныгъэ афэпшӀын, кӀалэхэм дзэ кыулыкӀум зыщамыдзыеу зыфагъэсэн, дэгъоу еджэнхэ зэрэфаем иеплъыкӀэхэр кырилоӀагъэх, шӀоу щыӀэр кыадэхъунэу афиуагъ.

САХЫДЭКЪО
Нурбий.

Сурэтыр Лъэпкъ музей кышӀытырахыгъ.

ГугъуемылӀыныгъэр
ТИПЫИ

Мыекъуапэ игупчэ джыр-благъэ зэхыхъэ щыкӀуагъ. Сирием щыкӀорэ заор зэрэдунаеу зэрамысырэр ары ащ ушхъагъоу фэхъугъэр. Илъэсишгъэрэ шӀэныкӀорэм екхъугъэу егъэзыгъэкӀэ зихэкъу зыбгынэгъэгъэ адыгэхэр непи мэшӀожэ стырым ыгузэгупӀэ хэфагъэх. Тэ, ныбжьыкӀэхэм, ащ тимиыгъэгумэкӀын тӀэкӀыгъэп. Ары мыщ фэдэ зӀукӀэ тшӀынэу зыкӀитхъухъагъэри.

НыбжьыкӀэхэмкӀэ тишӀоигъоныгъэ зэшӀохыгъэнымкӀэ кӀэлэ администрациеми, хэбзэхъумэкӀо кыулыкӀухэми яшӀуагъэ кызырзэтагъэкӀыгъэр лъэшэу тигуапэ хъугъэ. ТигухэлкӀэ кыддырагъэштагъ, мамырныгъэрэ зэгурьӀоныгъэр хэлъэу зӀукӀэр рекӀокӀынымкӀэ ӀэпыӀэгъу кытфэхъугъэх. ТигумэкӀхэр кыддагъошӀыгъэ тӀлӀшхъэтетхэм екӀоӀаӀэу кытфашыгъэм гугъапӀэхэр кытитыгъэх.

Сирием кышӀыхъугъэ тхьамыкӀагъом хэӀуадэхэрэр зэрэтильэпкъэгъухэм, мэшӀожэ стырым ахэр кыыхыжыжхэм тэ, адыгэхэмкӀэ, тшӀымыгъупшэжыын шӀушӀагъэ Урысыем кызырзэтипгъохыщтым, тильэпкъэгъухэр кэтӀшэжыынхэ зэрэфаем афэгъэхыгъэ тхыгъэхэр плакат шыгъэхэу зэхыхъэм кырахылаӀагъэх. Ау пстэуми анахъэу унаӀэ зытебдзэнэу щытыгъэр «ГугъуемылӀыныгъэр типыи» зыфиӀорэ тхыгъэр зытетыгъэр ары. Мы гушыӀэхэм зэхэдз яӀэп: адыги, урыси — лъэпкъ пэпч, цыфышхъэ пэпч гугъуемылӀыныгъэм кызыдыхыгъэр цыфыгъэнчъагъэм щехъумэ. «Зышхъэ мыузырэм уишхъэу эмывагъ» аӀо адыгэхэм. Гукъау нахъ мышӀэми, ежы ышхъэ закӀо нэмыкӀ шӀомыӀофэу кытхэтыр макӀэп. ГушӀуагъом имызакъоу, квин Ӏоф кызышыхъурэми тызэкъотмэ тызэрэ-лъэшыр зыщыгъупшэжыхэрэр нахыбӀэх. ЕтӀани зытетыр кӀэтӀон: «Сыд пае кӀэкӀожхэра, кытхэзэгъэжыынхи алъкӀынэп» зыӀохэрэри щыӀэх. Мыщ фэдэ упчӀэр кызы-

хэкӀырэр гугъуемылӀыныгъэ кӀодыер арэп. Лъэпкъ гупшысэм, тарихыым, лъэпкъ шӀэжыым ыльапсэ цыфыбӀэхэмкӀэ «кӀэкӀы» зэрэхъугъэм, аужыпкӀэрэм фэдэ лъапсэ зимиӀэхэри непэ кызырзэтхэтхэм ахэр ящысэ гухэкӀых.

ЕгъэзыгъэкӀэ зичӀыгу кызыбгынэгъэ тильэпкъэгъухэу заом хэтхэм ыпӀэрапшӀэу тэ тӀлӀэпыӀэгъу зэрящыкӀагъэр кӀэпӀожыынэу щытӀэп. Гузэжъогъу хэфагъэу адыгэ унэм кытеуагъэм, орэпыи фаеми, ӀэпыӀэгъу рамытын алъэкӀыщтыгъэп. Сирием щыӀэхэри, дунаим щитэкъухъэгъэ адыгэхэм афэдэу, тильэпкъэгъух, тшӀых. Ау ар кыбгुरьӀоным фэшӀ лъэпкъ гупшысэмрэ тарихыымрэ хэшӀыкӀ афыуиӀэн фае. Фэдэ хэшӀыкӀ зимиӀэхэр арых цыфыгъэнчъагъэм дихыххэрэр: умышӀэмэ адыгэу тиреспубликэ исхэр зыдэтхыжыын тымышӀэрэм фэд! «УтӀумэ уз, узымэ ушымыла» аӀо адыгэхэм. Непэ ыпӀэрапшӀэу тэ кыдгुरьӀон фаер зы: тэр-тэрэу зыкӀэтымыухъумэжъэу, тызэкъомыуцомэ, кыткӀоуцони, тызшӀобылымэу тызгъэлъэпӀэни щыӀэп. О уасэ зыфемышӀыжышӀоу хэти лытэныгъэ кыпфишӀыщтӀэп. ТхэкӀо цӀэрыӀом игушыӀэхэмкӀэ етӀанэ тэр-тэрэу тызэгъыжыкӀи кыкӀыжыын щыӀэп: «ТфӀэпшыныжыына нымкӀэ тичӀыфэ, тфӀэщчыжыына лъэпкъымкӀэ хьакъыр!»

КӀэухым зэхыхъэу рекӀокӀыгъэм изэхэщӀкӀо нахыжыхэу ныбжьыкӀэхэм гъусэ кытфэхъухи тигухэлхэр щыӀэныгъэм щыпхырытзгъэщыгъэ Кобл Сергей, Хъанэхъукъо Хъазраил, Адыгэ Хасэр, зышӀоигъоныгъэ кызылӀотыкӀыным щымыулытыхъэгъэ ныбжьыкӀэхэу кыддезыгъэштагъэхэм, лъэпкъым игумэкӀ дэзыгошӀыр цыфхэу зӀукӀэм кыкӀоӀагъэхэм «тхьашъугъэпсэу» ясӀомэ сшӀоигъу. Лъэпкъ гупшысэ тӀлӀэмэ зэшӀотхын тӀэкӀыщт Ӏофыгъо хэм ахэр ящысэшӀух. «ШӀо-псэу!» джыри зэ шӀосэӀо.

СИХЪУ Султан.

Анахъ Ӏушхэр
кыыхахыщтых

Тигъэзет кыыхыутыгъагъ тыгъэгъазэм и 15-р къэмысызэ, олимпиадэу «Умницы и умники» зыфиӀорэм ичӀыпӀэ зэнэкъокъу иа 1-рз уцугъо Мыекъуапэ зэрэщыкӀоштыр.

Ащ елытыгъэу тыгъуасэ АР-м гъэсэнныгъэмрэ шӀэныгъэмрэкӀэ и Министерствэ тхэн ӀошӀлӀнэу эссе шъуашэ зӀэмкӀэ зэнэкъокъу зехищгъагъ. Ащ нэбгырэ 75-рз фӀдиз хэлэжыагъ. Ахэр дэгъу дэдэу емыджэхэрэми, ежы-ежырэу гу-

пшысэнхэ алъэкӀэу щытынхэ фэягъэх. ӀошӀлӀныр такыкӀэ 45-м кыкӀоцӀ атхыгъ. Грамматикэм ыкӀи пунктуациеми алъэныкӀокӀэ хэуконыгъэхэр ащ фӀдизэу кыдалытгъэщтӀэп. ӀошӀлагъэхэр зыуплъэкӀухэрэм анахъэу анаӀэ зытетыщтыр кӀэ-

Ахъщэ кӀольхъаным
пэшӀуекӀогъэным пае...

ООН-м унашӀоу ышӀыгъэм диштэу тыгъэгъазэм и 9-р ахъщэ кӀольхъэ тын-Ӏыхыным пэшӀуекӀогъэным и Дунэе мафэу хагъэунэфыкӀы. Ащ ипӀэгъокӀэу Адыгэ Республикэм ипрокурор шхьалэ ӀэпыӀэгъоу Антон Герасимовымрэ ахъщэ кӀольхъаным пэшӀуекӀогъэным кыдильгытэрэ хэбзыхъухагъэхэр гъэцӀагъэ зэрэхъурэм лыпылгъэзэнымкӀэ прокурорым ӀэпыӀэгъоу Максим Новоселецкэмрэ тыгъуасэ пресс-конференцие кыатыгъ. Мы лъэныкӀомкӀэ илъэсэу тызыхэтым имзэ 11 прокуратурэм Ӏофэу ышӀагъэм изфэхысыжыжхэм, тапӀкӀэ пшгъэрыльэу зыфигъэуцужыххэрэм ахэр кытегушылагъэх.

2012-рз илъэсым изфэхысыжыжхэм закыфӀэбгъазэмэ, ахъщэ кӀольхъаным епхыгъэ бзэджэшӀэгъэ 289-рз Адыгеим щызэрахъагъ, ахэм ащыцэу 39-мэ ахъщэ кӀуалхъэ аштагъ. Хэбзыхъухагъэр зы-

укъуагъэхэу ӀнатӀэ зылыгъ пэцӀэ 318-мэ дисциплинарнэ ыкӀи нэбгырэ 64-мэ административнэ пшгъэдэкӀыжхэр арагъэхыгъ. Прокурор уплъэкӀунхэм ауж уголовнэ Ӏоф 65-рз кызыӀуахыгъ, ащ епхыгъэу нэбгырэ 36-мэ пшгъэдэкӀыж арагъэхыгъ. Ахэм ахэтых муниципальнэ образованиехэм япӀэци 3, хыкум приставхэм яфедеральнэ кыулыкӀу и Гъэ-ӀорышӀапӀэу АР-м щыӀэм Ӏоф щызышӀлӀэщтыгъэ ыкӀи ӀнатӀэ зылыгыгъэ пэци 6, нэмыкӀхэри. Уголовнэ Ӏофэу зэхафыгъэхэм кызырзэагъэлъэгъуагъэмкӀэ, хэбзыхъухагъэр зыукъуагъэхэм кӀэралыгъом зэрарэу кыфахыгъэр сомэ миллион 25-м кӀэхъэ.

Бюджет ахъщэм игошын, чӀыгу зэфыщытыкӀэхэм, гъэсэнныгъэм, медицинэм, хэбзыхъумэкӀо кыулыкӀухэм ясистемэхэр ары ахъщэ кӀольхъаным ыльэныкӀокӀэ анахыбэу бзэджэшӀагъэхэр зыщызэ-

лӀеджакӀом творческэ гупшысакӀэу иӀэр ыкӀи ар ямышӀыкӀэу щытмэ ары.

ТемитӀоу кӀэлэеджакӀохэм кыаратыгъэм щышӀэу зы кыыхахын фэягъэ. АпӀэрэм «Сыда цыфым шхьафитыныгъэр зэрищыкӀагъэр?», адрэм «Сыда дунаир кызыгъэнэжыщтыр?» ацӀагъ.

КӀэлэеджакӀохэм лъэшэу кыафагъэпытагъ Интернетыр амыгъэфедэнэу, зыгорэм тырамытхыкӀынэу. ӀошӀлагъэхэм якӀэуххэр тыгъэгъазэр имыкӀызэ Интернетым кыыхащтых.

Тхэн ӀошӀлӀэным хэлэжыагъэхэм ащышӀэу нэбгырэ 35 — 40-р кыыхахыщт. Ахэм апае кыыхащт илъэсым игъатхэ олимпиадэм ия 11-рз уцугъо джыри зэхашӀэп. Ар зыфэгъэхыгъэщтыр зэнэкъокъур кӀэсынкӀэ мазэрэ ныкӀорэ иӀэу кӀэлэеджакӀохэм кыараӀошт. Мыщ кыыхахыгъэр нэбгыритӀу-щыр Москва щыкӀошт Олимпиадэу телегупчэу «Останкино» зыфиӀорэм щытырахыщтым хэлэжыщтых.

СИХЪУ Гоцнагъу.

рахъагъэхэр. Обществэм мэхъанэшхо зэритыгъэ уголовнэ Ӏофхэм изэхъфын зэрэлыкӀуатэрэм, ахъщэ кӀольхъаным пэшӀуекӀогъэным фэшӀ федеральнэ хэбзыхъухагъэм зэхъокӀыныгъэу фашыщтхэм еплъыкӀэу фыраӀэм, нэмыкӀ чыпӀэхэми прокурорхэр кыащыуцугъэх. ХэбзыхъумэкӀо кыулыкӀухэм ямызакъоу, цыфхэри ахъщэ кӀольхъаным пэшӀуекӀонхэ, амалэу яӀэмкӀэ прокуратурэм, хэгъэгъу кӀоцӀ ӀофхэмкӀэ Министерствэм, следствием, хыкумым ӀэпыӀэгъу кыафэхъунхэ зэрэфар, шӀокӀи имывӀэу ежыжхэм япшгъэрылхэр зэрагъэцӀэщтыр, обществэм цыхъэу кыафишӀырэр гъэпытгъэным зэрэдэлэжыщтхэр пресс-конференциер зэхэзыщыгъэхэм кӀуауагъ.

Нэужым республикэм Ӏоф щызышӀлӀэрэ кыбар жъугъэм иамалхэм ялыкӀохэм кыатыгъэ упчӀэхэм джэуапхэр аратыжыгъэх, зэфэхысыжыжхэм адакӀоу, кыыхащт 2013-рз илъэсым анахъэу анаӀэ зытырагъэтыщт лъэныкӀохэм кытегушылагъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

Адыгеим идинлэжьхэм ягъэларышлэпэ зыкъегъэлэты-жыгъэным зилахышлэу хэзышлыхыгъэхэм ащыщэу Къэр-дэнэ Аскэрбий бэмышлэу Адыгеим ыкIи Краснодар краим ащыпсэурэ

быслъымэнхэм ямуфтиеу хадзыгъ. Аскэрбий 1968-рэ илъэсым къуаджэу Кошхьаблэ къыщыхуыгъ. Гурыт еджапIэм ыуж дзэм къулыкъу щыхыгъ. 1991-рэ илъэсым къыщегъэжыгъэу быслъымэнхэм яинститутэу «Абу-Нур» зыфилоу Дамаскэ дэтым щеджагъ. 1994-рэ илъэсым Адыгэ Республикэм къыгъээзжы, 1997-рэ илъэсым нэс Кошхьаблэ районым и Дин Хасэ илофыгъохэмкIэ гъэларышлэпэу лф ышлэагъ. 1997-рэ илъэсым къыщыбулагъэу Адыгеим ыкIи Краснодар краим ащыпсэурэ быслъымэнхэм ямуфтий игуадзэу лэжыгъэ. Мыекъяупэ щыпсэурэ быслъымэнхэм ядин организации итхьамат. Темыр Кавказым ибыслъымэнхэм я Университетэу «Абу-Ханифы» зыфилорэр къыухыгъ. Джащ фэдэу Мыекъяупэ къэралыгъо технологическэ университетым «Къэралыгъо ыкIи муниципальнэ гъэларышлэныр» зыфилорэ сэнэхьатыр щызэригъэгъотыгъ. Шхьэ-гъусэ иI, сабыищ зэдаплу.

Къэрдэнэ Аскэрбий бэмышлэу зылудгъакIи муфтиеу зэрэхадзыгъэм фэшI тыфэгу-шлуагъ ыкIи упчIэ заули еттыгъ.

— Аскэрбий, тизэдэгущылэгъу ипэублэ кIэлэу тыщыбгъэгъо-загъэмэ дэгъугъэ, дин лфхэм уахэхьанэу зэрэхуыгъэм.

— Советскэ Союзыр зызэ-хэзыж лэжхьаным тefуэу къуаджэхэм Адыгэ Хасэм зыкы-щырагъэлэтыжыу аублэгъагъ. КошхьаблэкIэ а лфхьэбзэшлэм хэлэжыгъэхэм зэу са-щыщ. Нэужым Адыгэ Респуб-ликэр загъэпсыгъэм тefуэу Дин Хасэри зэхашагъ. Ащи зыкы-гъэлэтыжыгъэным кIуачIэу силэр хэслэхьагъ. Илъэс 21-рэ хуыгъэу диным сыгуи, сыпси етыгъэу сыфэлажэ.

— Бэмэ цыхьэ къыпфашIи муфтиеу ухадзыгъ. Пшъэрлэу шхьалэу зыфэбгъэуцу-жыхэрэр, уналэ зытеб-гъэтыщт лфыгъохэр сыд фэдэхэ?

— Цыфхэм цыхьэу къыс-фашыгъэр къызэрэгъэшпып-кэжыштым сишпыпкъэу сыпылтыщт, пшъэрлэуу щы-лэхэр гъэцэкIагъэ хуыным сы-налэ тезгъэтыщт. Тигъунэгъу Темыр-Кавказ республикэхэу ислъам диныр зышалэжхэрэм Имам ныбжыкIэхэр ащыгъэ-хьазырыгъэнхэр ыкIи ахэр

зыщеджэщтхэ гупчэ тиреспу-бликэ щыгъэпсыгъэныр пшъэ-рылэу шхьалэу тилэхэм зэу ащыщ. Сыда плэмэ непэ ди-ным феджагъэу тилэр макIэ. Арышэ, тиныбжыкIэхэм ди-ным фэгъэхыгъэ шIэныгъэхэр зэрдэгъэгъотыштым тыпы-лышты. Мы аужырэ уахътэм ащ пыщэгъэ ныбжыкIэхэм яп-чъагъэ зэхашлэу хэхъуагъ. Мыекъяупэ имызакъоу, чылэ мэщытхэм ахэр нэмазышI зэрэ-кIохэрэр шIуклэ афэплэгъунэу щыт. Сыда плэмэ диныр къаб-зэ, ащ зи мыхъун уигъэшIэ-щтэп, гъогу пхэндж утырищэ-щтэп.

— ТиныбжыкIэхэм ди-ныр тэрэзэу, шапхъэу щылэхэм адиштэу алэ-жыным фэшI сыда шIэ-гъэн фаеу о плытэрэр? Зы уахътэ горэм къэбар-хэр къэкIокIыгъагъ дин «къуанчэ» зылэжыхэ-рэм, сектэхэм тиныб-жыкIэхэр ахэтхэу...

— Дин «къуанчэ» зылэжы-хэрэр тиныбжыкIэхэм ахэтэу сфэлэщтэп. Ау тиреспубликэ бэ тимылэпкъэгъоу кыхьэрэр. Ахэм диным нэмыкI еплыкIэ фыраIэу къызыхэдгъэщыкIэ, а гумэкIыгъор зэрэдэгъэжы-щтым тыдэлэжэщт. Непэ ныбжыкIэхэр бэу мэщытхэм

къякIуалIэхэ хуыгъэ. Ахэм И-мамхэр ачIэтхэу факультатив фэдэу ислъам диным фыра-гъаджэх, арапыбзэр арагъашIэ, КъурIаным рагъаджэх. Имам-хэм ахэтых шIэныгъэ куухэр зилэхэри, ау ахэр макIэх. ШIэ-ныгъэ зилэхэр нахьыбэу тимэ-щытхэм ачIэтхэ зыхуыкIэ, ди-ным икъэбзагъэ, идэхэагъэ, ащ мыхьо-мышлагъэ зэрэуимыгъэ-шIэщтыр агурагъалозэ, джащ фэдэу тикультурэ, шэн-хэбзэ дахэу тилэхэр ныбжыкIэхэм алъагъэлэсызэ ахэр гъогу зан-кIэ зэрэтыращэщтхэм щэч хэлэп.

— Аскэрбий, къызэрэ-пIуагъэмкIэ, Имам ныбжыкIэхэр зыщеджэ-щтхэ гупчэ Адыгеим къыщызэлүшхуын гу-хэлэ шъуиI. АщкIэ егъэ-жыапIэ горэхэр щылэхэ?

— Ары, тапэкIэ гухэлэу тилэхэм ар зэу ащыщ. Темыр Кавказыр пштэмэ, ислъам ди-ным зыщыфырагъэджэрэ уни-верситетитIу ит. Ащ фэдэ еджапIэхэр Дагъыстанрэ Нал-щыкрэ адэтых. Налщык нахь зэрэтпэлагъэм кыхьэкIэу Те-мыр Кавказым ибыслъымэн-хэм я Университетэу «Абу-Ханифы» зыфилоу ащ щылэм икъутамэ Мыекъяупэ къыщы-зэлутхы тшIоигъу. Ащ тырыгу-

щылагъэу щыт, егъэжыапIэхэри тилэх. НыбжыкIэхэр диным федгъэджэнхэ амал щылэным пае Москва ти ДиндэлэжыапIэ лиценzie къыритын фае. Мыщ дэжыым лф щызышIэщтхэм ягъэхьазырыни мэхъанэшхо илэ мэху. Анахьэу тыкъэзыгъэу-цурэр зыщедгъэджэщтхэ унэ хэхыгъэ зэрэтимылэр ары. Ар зэкIэ шапхъэу щылэхэм ади-мыштэ хуымэ, къызэлутагъэ-хыщтэп. Джахэм язэшIохын тыдэлэжэщт.

— Республикэм ит нэ-мыкI диндэлэжыапIэхэм сыхъушхуыгъэу лф адэшъу-шIэнэу ишхуыгъэра?

— Диныр къызфигъэфедэ-зэ республикэм зэмызэгъы-ныгъэ къызылэхьэ зышIоигъо кIуачIэхэм апэшIуеклогъэныр, Адыгеим ыкIи Краснодар кра-им ащыпсэурэ быслъымэнхэм азыфагу зыкIыныгъэ илъэу, нэмыкI дин зэфэшхьафхэр зылэжхэрэм зэгурылоныгъэ адытиIэу тызэдэпсэуныр пшъэ-рылэу шхьалэу тилэхэм ащыщ. Джащ фэдэу диндэлэжыапIэхэу, обществэннэ организациехэу, хэбзэгъэуцу къулыкъухэу ти-республикэ итхэм зэпхыныгъэ пытэ адытиIэу тапэкIи тадэлэ-жэщт. Республикэм щыклорэ лфхьабзэхэм тызэгурылоу тахэлажэ. Хэтрэ цыфи сыд фэдэ дин елэжымы, зэкIэмэ апшъэу тызыфэкIожырэр зы-кIыныгъэрэ мамырныгъэрэ тхэлъыныр ары. ТапэкIи ары тызфэлэжэщтыр.

— Адыгэ къуаджэмэ адэт мэщытхэм гумэкIыгъохэр, щыкла-гъэхэр зэралэр нафэ. Ахэр дэгъэзыжыгъэн-хэм пае сыд фэдэ лэ-бэкъуа шыгъэн фаехэр?

— Непэ мэщыт зыдэмыт чылэ гори тиI, зыдэтхэми гъэ-цэкIэжыныхэр зищыклагъэхэр ахэтых. Къуаджэм мэщыт дэт къодыекIэ хуыщтэп, ащ цыф-хэр къэкIолIэнхэ, нэмаз ша-пIын фае. Имам зыдэмыс чы-лэхэри щылэх. Ащ фэдэхэм тыкIозэ, егъэджэнхэр афызэхэ-щэгъэн фаеу сеплы. Диныр къабзэу, дахэу алэжыныным пае мэщытхэр тилэнхэ фае. ТапэкIи ащ тыналэ тедгъэтыщт. Къэ-логъэн фае чылэхэм адэт мэ-

щытхэм яIыгъынкIэ АР-м и Лышхьэу ТхьакIушынэ Ас-лъани Премьер-министрэу КъумпIыл Мурати яшлуагъэ къызэрэтагъэкIырэр. Ахэм яIэ-пылэгъукIэ мэщытхэм гъэцэ-кIэжыныхэр ятшIылагъэх. Ащ нэмыкIэу, дингъэларышлэпэ-хэм я Фондэу Москва щылэм щыклагъэу тилэхэм апэлудгъэ-хьащт мылькур къытфегъэ-хьы.

— Диным епхыгъэ фэлэ-фашIэхэм язэшIохынкIэ (хьадэм игъэтIылын, мэфиблыр, мэфэ тIокитIур, нэмыкIэхэри) еплыкIэ зэфэшхьаф-хэр щылэх. Къуаджэ пэпчэ адэс ефэндхэм ащкIэ ялэ зэтекIэу кыхьэкIы. Ахэм зэкIэми зыкIыныгъэ азыфагу ип-лэхьаным, зы шапхъэм тетэу лф шIэгъэным сы-дэушхуэ укъэкIолIэн гу-хэлэ шлуа?

— Тэрэз зыфапIорэр, диным епхыгъэ фэлэ-фашIэхэм язе-хьанкIэ непэ зэдемыгъэштэ-ныгъэхэр тилэх. Ефэнд пэпчэ ежэ нахь тэрэзэу зэрилытэрэм тетэу мэлэсэу. Ау ар хуыщтэп, зэкIэ чылэхэм ащкIэ ялорэ яшIэрэ зэтефэн фае. Ащ пае чылагъохэм тыкIозэ, яшIошI-хэм защыдгъэгъозэщт, диным къылорэр зыкIыныгъэ тхэлэу зэрэдгъэцэкIэн фаер агурыд-гъэлэщт. Джыдэдэм ежхэм хабзэу аштагъэр псынкIэ лфэу щыбгъэзын плъэкIыщтэп, мэкIэ-макIэзэ ащ укъэкIолIэн фае. Диным къыдилытэрэ фэлэ-фашIэхэм ягъэцэкIэн фэгъэхыгъэу ти ДиндэлэжыапIэ тхылэ цыкIухэр къыдигъэкIы-гъагъэх. Ащ шапхъэу щылэхэр итхагъ. Арышэ, тапэкIэ тидин-лэжхэм зыкIыныгъэ ахэлэу ахэр агъэцэкIэнхэм тыпы-лышты.

— Тхьэм уигухэлъышлэхэр къыб-дегъэхуы.

— Тхьауегъэпсэу.

КIАРЭ Фатим.

Сурэтым итыр: Къэрдэнэ Аскэрбий.

Тезыхыгъэр Iэшынэ Ас-лъан.

Джары адыгэ хабзэр

Чэщныкъом къуаджэм щыщ пшъашъэ горэм сыкынгъэу-щыгъ.

— Сыда къэхъугъэр? — се-упчIыгъ пшъашъэм.

— ХьакIэхэр силэх. Къоджэ пшъашъэхэмрэ кIалэхэмрэ къы-зэхэсыугъоагъэх, ау пшынао тилэп, — къысиуагъ.

Пшъашъэм къылонэу зыфэ-ягъэр къызгурылуагъ: къуа-джэм зы пшыноу закъо дэс, ар сэ сшыпху ипшъашъ. Ау та-зыфагу «лэы» дэлэ. Тызэ-

лэыкIоу, тызэхэхэу щытэп, пшъашъэми ар ешIэ.

— Сэ ськIоштэп... — ес-луагъ чэщ хьакIэм.

— ТызэдэгъакIуи, о шагуи кышчысаж, сэ пшынаор унэм кысщын, — къысэлэIу.

Унэм пэблагъэ тызэхъум, сэ къогъупэ горэм сыкышчыу-цугъ. Пшъашъэр пчъэм екIуа-лIи теуагъ, сшыпху пчъэр къызэрэлухыгъэр чыжыкIэ слэгъугъэ.

— Къеблагъ, къеблагъ, —

къырилуагъ пшъашъэм.

— Сыкъеблэгъэщтэп, хьа-кIэхэр силэх. Ахэм джэгу афэт-шIынэу тыфаети, шъуипшъа-шъэ тыкылылэуагъ.

— Чэщныкъом ыкIи мы фыр-тынэм уизакъоу укъэкIуагъа?

— Ары.

Риуагъэр сшыпху ышIошэ хуыгъэп. Сыда плэмэ мыщ фэ-дэу чIыопсым изытет дэи ху-мэ, цыфхэр яунэхэм къарыкIы-хэрэп. Ащ нэмыкIэу, анахь дэ-ижыр ыкIи хабзэм къемыкIу-

рэр «лэы тазыфагу илэ» плоу узэпэуцужыныр ары.

Сшыпху къыгурылуагъ мыщ фэдэ чыIэшхом, пшъа-шъэр егъэзыгъэу щымыты-гъэмэ, шIурышIуыкIэ яунэ къы-зэримыкIыштыгъэр.

— Пшы сигъусэ, — къы-луагъ пшъашъэм. — Ау шъуа-зыфагу лышIэжэ дэлъышэ, къысфидэхьагъэп.

Бзылфыгъэр ыпху иунэ кIуи къыгъэушчыгъ, зыкыфэпэ-нэу риуагъ. ЕтIанэ шагуи

къыдэкIи, къэджагъ:

— Удэщтыхьащт шагуи. Унэм кыхь!

Унэм сыхьагъ. Махъулэри къэушчыгъ.

— Сыда къэхъугъэр? — къэупчIагъ ар.

— ХьакIэхэр къафэкIуа-гъэхэти, типшъашъэ ащэнэу къылылэуагъэх, — риложыгъ бысымгуащэм. ЛышIэжэ та-зыфагу зэрэдэлгыр кыхыгъэ-щыгъахэп.

— Хьунба адэ, — ылуи лыр гъолышIэм кIожыгъэ.

Къэзылэжыгъэхэр Тыркуем цыщых, хъуыным фэгъэхьазырыгъэр ЕДЫДЖ Батырай.

Хьэдэгъэлэ Аскэр кызыхъугъэр илъэс 90-рэ хъугъэ

Зэрэнартшъаор кыыгъэшъыпкъэжъэу псэугъэ

Хьэдэгъэлэ Аскэр илъэс 87-рэ кыыгъэшъагъ. Ащ щыщэу илъэс 63-м ар а зы чыплэм — гуманитар ушэтынхэмкэ Адыгэ республикэ институтым илофышэу, аужырэ илъэсхэм нарт эпосым иотдел ипашэу щытыгъ. Филологие шэныгъэхэмкэ докторыгъ, академи-кыгъ.

Губзэджагъэм пэчыжъэу, Аскэр нэгущоу зыхэт цыфхэм апэгъокыщтыгъэ. Фызэшло-кырым елытыгъэу илофшэ-гъухэм, иныбджэгъухэм, икьоджэгъухэм ишъагъэ аригъэ-кыщтыгъэ. Икьоджэ гупсэу Хьатикъуае бэрэ клоштыгъэ. Гушхуагъэ хэлъу зыфежъэрэ йофыр кыинхэм къамыгъащтэу лыгъэкъуатщтыгъэ. Чаныгъэу кызыхыгъэфагъэм тыщыгъуаз — нарт эпосыр адыгъэхэм яеу, якушъаплэ кыхъухагъэу зэрэ-щытыр, лъэпкъ шэн-зекъуа-кэхэм бзэм ахэпчын зэрэ-мылжкыщтыр щысэ зэфэшъ-хъафхэмкэ ыгъэунэфын, къе-даохэрэм ашлош ыгъэхъун ылжкыгъ. Ар ежыркэ те-кло-ныгъэхъоу, тэркэ гушъагъоу хъугъэ. Саусырыкъуи, Ащэм-зи, нэмык нарт гоуэхэри тие-хэу зэрэщытыр ыушэти, упкэ-пкыгъэу тапашъхэ кыриль-хъажыгъ том пчъагъэхэм адэ-тэу, циклэ-циклэу зтеутыгъэу. Ащ лыгъи, шэлаги, клуачи зэрищыклагъэхэр хэткли нафэ.

Джаш фэдэ къабзэу усэ тхыны ащ зыкыщыгъэлъэ-гъуагъ. Поэтиер иягъонэрэ сэн-хъатэу хъугъэ. Усэхэм анэ-мыккэу Аскэр ытхыгъэх эпиче-скэ шъуашэ зигэ поэмэ пчъагъэ, усэкэ тхыгъэ пове-стхэу «Адыгэм ыпхъу», «Сичыл», «Солдатымрэ пшъэшъжыемрэ», «Инди-анхэр» зыфиохэрэр.

Аскэр итхыгъэхэм зы лъэны-къомкэ йушыгъи, акъыли, лы-гъи, зеклоклэ тэрэзи, адрэ лъэ-ныкъомкэ жъалымагъи, гуклэ-гъунчъагъи — зэккэ щылэны-гъэм илъэныкъо пстэури кы-зэлъауыты, кыралотыкы. Шури ери, дэгъури дэири кыбгурагъало. Цыф цыклым ыклуачлэ шлум фигъэло-ры-шлэмэ, кыдэхъун ылжкы-щтыр зэрэбэр зэхуагъашлэ.

Тхэным пылэ цыфхэр на-хыбэрэмкэ зэрэшлэх хабзэ, сэри Хьэдэгъэлэ Аскэр синэ-Юсэшхуагъ. Сианэрэ усэхэм къащегъэжъагъэу ащ ыналэ кыстет зэпытыгъ. Сызилъэ-гъуклэ, «А зы Лабэ ынэккэпэ жъау тышапгугъ, тызэкшош дэд!» — ылозэ кысыщыгуш-кыщтыгъэ. Ныбжымыккэ ты-зэтекми, шъхэккэфэ ин кыс-ферилагъ. Ежъ фэгъэхъыгъэ усэу стхыгъэр, район телевиде-нием йоф щысшэ зэхъум доку-ментальнэ фильмэу «Хьа-тикъуае щыц нарт» зыфилоу ежъ тесхыгъэр игопэшхоу иныб-джэгъухэм, илофшэгъухэм аригъэлъэгъуштыгъэ.

Хьэдэгъэлэ Аскэр наукэми литературэми ащызэшлуи-хыгъэр бэ. Ау гъэшлэгъоны: сыд фэдиз кыин зыфежъэгъэ йофым тырелъагъоми, шъхъах илагъэп, ыгу клодыгъэп.

Хьэдэгъэлэ Аскэр ипоэмэу «Нарт Саусырыкъо машло къафехъы» зыфилоурэ ащ фэ-дизэу инэп. Пычыгъо цыккыи-лэу зтеутыгъэ. Ау умакэ йоу уеджэ пшлоигъоу уешлы, жъгыныч-сынчэу адыгэ фоль-клорым, нарт таурыхъыжъхэм амакэ хэлукы, яжъыу клэб-загъ. Сатыр кыккэлоу зыщищыклагъэм щегъэфедэ. Саусырыкъуи, Сэ-тэнэе-гуаши, Орзэмэси, Иныжъ

мэхъаджэми бзэу алулым ызе-кылаклэ, шэнэу ялэр дэгъоу кырылошлэ. Джаш фэдэ гуп-шысэ-зэфэхъысыжъхэр поэмэу «Нарт Саусырыкъо машло къа-фехъы» зыфилоурэм уегъэшлы. Аскэр и Саусырыкъо шлум фэлажэ, зышъхъамысыжъэу, клодыплэхэр зэпичызэ ем ебэны. Тэри а шэн шлагъом шъхъадж зэрэфэлъэккэу тырып-сэуным усаклор клэхъопсы, щэгугъы.

Джаш фэдэу уеджэнкэ псынклагъоу, кылуатэрэмкэ гупшысэ игъэккэотыгъэхэр уигъэшлэу Аскэр ыгъэпсыгъ поэмэу «Мысэр нартхэм агъэщын» зыфилоурэр.

Хьэдэгъэлэ Аскэр итхыгъэ-хэм ащыщыбэ нарт таурыхъ-хэм къагъэушыгъэ гупшысэх. Ахэм плуныгъэ-гъэсэныгъэ клуачлэу зэрэхъэрэр ины. Узэ-фэным, плорэм уемыпцлы-жыным, цыф хыем уемы-жъалымэккыным, гъэшлоныгъэ зепхъаным уафлу Аскэр иусэ сатырхэм.

Усэ тхынымыккэ Ипэлэсэны-гъэшхорэ къулай инрэ Хьэ-дэгъалэм илэу зэрэщытыгъэр ианыхъ усэ цыккэу кыхъыщы. Ащкэ щысэу къэпхъын плъэ-кыщт «Къамзэгугъ» зыфилоурэ усэр. Къамзэгугъ ащ лэу гъо-

гум кышышуклагъэмрэ язэ-дэгущылаклэ узыккэдэулыккэ, акъыл зыхэпхын гупшысэхэр, зишъагъэ кыюкын зэфэхъы-сыжъхэр шъхъэм кырегъа-хъэх: къамзэгугъ лэжъэккэлошху, ыпэ кыфэгъэ лыр гугъуемыл, мыпсэу-мылажэ.

Гушылэжъ папкэу, ушъый гушылэу Аскэр иусэхэм ахэтыр бэ мэхъу. «Гъэсэпэтхыдэу осэло» зыфилоурэ усэм шэны-чъагъэр, зыгорэ бгъэмысэныр, гунахъ кыбгъэхъэныр, йоры-луащэу ушытыныр еумысых:

Угубжыгъэу сыд йофи зэхэ-мыф.

Гупсэфыгъо зэгъэгъот... Умыгу!

«Гъогухэр» ылуи зеджэгъэ усэм авторым иушъыйхэр щылыгъэккэуатэж

Цыф уигъогумэ —

«Къэгъаз!» осэло.

Шыпккэр уигъогумэ —

«Гъогумаф!» осэло.

Аскэр ишъхъэгъусэу Сарэ идунай шлэхэу ыухыгъ. Ащ дунайкы ахъэрткы зэрэфэразэр ыушъэфрэп. Сарэ щылэзэ фит-хыгъагъ усэу «Шъхъэгъусэм пай».

Нэшло-лушлоу, гушлубзыоу утил.

Ащ фэдэу бын хэти илэ сшлоигъу.

Сарэ зеухым ыужи гукъэ-кыжъ-гумэккэ гупшысэхэр кы-щырилотыккэу «Сыдэу шлэхэу тигъатхэ иккыгъ» зыфилоурэ усэр фитхыгъагъ:

Сыгу илтым о кытеб-гъафэщтыгъ!

Сикъиныгъуабэ кыздэп-щэчыгъ.

«Адыгэллым ишъхъэгъусэ пае етха?!» зылоны кыхэ-кыщт. Ау алуагъэба «Зишъуз лагъэм иунэ клэлъэныкъо гоугъ».

Хьэдэгъэлэ Аскэр клэлъы-клумэ апае ытхыгъэхэми адыгэ жэрыло творчествэм ипрои-звениехэм яшъуашэ къатехъэ.

Джаш фэдэ усэу «Кукэ-Нагъу» зыфилоурэ:

Хэт кыхъагъэккы мытэ-дэжэу,

«Кукэ-Нагъоккэ» ащ тэ-теджэу

Зы цыккы тул тэ,

Зы цыккы тул тэ.

«Лъэпшъы уатэр егъэу-джы» зыфилоурэ усэр зэккэжъэу, мэкъэ зэпэдджэ дахэхэмкэ сатыр тлурытлоу кырехызэ Аскэр ытхыгъ. Укъеджэ зы-хъуккэ кыин кыпшымыхъоу, ордэ къаплорэм фэдэ:

Лъэпшъы уатэр егъэуджы,
Сыджы тамэм щегъэдэжэ-гу...

Хэтрэ клэли егъэшлагъо —
Плъэгъузэ гъуцлым псэ не-гъаклэ!

Хьэдэгъэлэ Аскэр клэлъы-клумэ апае пшысэ-поэмэхэри ытхыгъэх — «Аргъойхэр», «Цыгъуитлу», «Тхъэгъо-лтыхъу», нэмыккэхэри. Нарт таурыхъыжъхэм яугъоижъын, язэгъэфэн, якъыдэгъэккын имы-закъоу, Хьэдэгъэлэ Аскэр зэккэ ылэжыгъэм нэлуасэ зызыфэп-шыккэ, дэгъоу кыбгугъэло ащ иусэхэми, ордэхэми, поэмэхэми, повестхэми нартхэм язэхашлэ, яжыкыбашэ, яеплыккэ шап-хъэу, гъозэнэфэу, пкъыу зэралэр. Ахэм узяджэккэ нартмэ ядунай ухэтыгъэу, яхэсэ-зэулыккэ ухэ-сыгъэу, ягушылэ лъэш зэхэп-хыгъэу, ятеубытэгъэ лыхъужъ напэ уклэплагъэу кыпшлошлы. Попэн хъумэ, Хьэдэгъэлэ Ас-кэр филологие шлэныгъэмкэ илофшлагъэхэри, иусэ тхыгъэ-хэри джа лъэныкъор ары къэз-гъэбаирэр, адрэхэм афэмыдэу зышлырэр, шлуккэ къахэзыгъэ-щыхэрэр.

Ары, Хьэдэгъэлэ Аскэр Мы-хъамодэ ыкьор зэрэнартшъаор ымыгъэгъуашэу, кыгъэгъып-къэжъэу йоф ышлагъ, лъэпкъым идахэ емызэщыжъэу ылоагъ, щысэтехыплэу псэугъэ.

ШЭКИО Абрек.
Усаккэ.

«Прикубанцэхэм» илъэситф аныбжъ

Музыкэм шлулэгъоу фы-рялэр гъунэнчъэу, ар ящылэ-ныгъэ щыц шыпкэ хъугъэу, ащ икьэбзагъэрэ идэхэгъэрэ нэ-мыккэ алъагъэлэсын, дунай шлагъом ахэр хашэнхэм фэла-жъэхэу культурэм илофышлэ нэбгырэ пчъагъэ тирайон щэп-сэу. Тэхъутэмыккэе районым анахъ щыцлэрылоу, цыфхэр зыгъэразэхэу зыцлэ кыралорэр къэзэккэ ыкли адыгэ ордэхэм янароднэ ордэло купэу «При-кубанцы» зыфилоу Борис Руб-левскэр зипащэр ары. Районым

изакъоп, Адыгэ Республикэм анахъ щыпэрыт ордэло куп-хэм ар ащыщ. Борисэ ицлы-клогъом кыщыгъэжъагъэу му-зыкэм шлулэгъушхо фишлы-гъэу щыт.

— Цыф зэхэхъэхэм, мэфэккэ хъархэм, пчыхъэзэхэхъэхэм нахъыжъхэм къащалорэ ордэ-хэм сядэлуныр лъэшэу сиккэ-сагъ, — къелуатэ ащ. — На-хыбэрэ къалоу зэхэхъыщты-гъэхэр ежъ цыфхэм зэхалъхъа-гъэхэу лъэпкъым итарихъ, игушъагъохэр, игукъаохэр

кызылотыкырэ ордэхэр арых. Ащ тетэу музыкэм пыщагъэ сыхъугъ. Уипщынэ макъэ цыфхэр кызылгъишэнхэр, уиорэдхэм ахэр къядэлунхэр, ыгъэчэфынхэр зыфэдэ щымы-лэу сэ сеплы.

Ордэло ансамблэм анахъэу ыналэ зытыригъэтырэмэ ащыц лъэпкъым ыусыгъэ ордэхэм хабзэу, гъэлпсыккэ-шлыккэу ялэхэр зэщымыккэхэу къэгъэ-нэжыгъэнхэр.

Илъэситф хъугъэ «Прику-банцэхэр» зызэхашагъэр. Ар

лофтхъэбзэ зэфэшъхъафхэм ренэу ахэлажэ. Ордэло купыр сценэм кытехъанэу ыцлэ кызыралоккэ, йугтео мэкъэш-хом залыр зэлъауыты. Ордэ-ло купым гъэхъэгъэшлэхэр илэх. Тэхъутэмыккэе районым имызакъоу, Адыгэ Республи-кэм ыкли Краснодар краим ащызэхашэрэ зэнэкъокъухэм ахэлажэжъ, теклоныгъэхэр къа-щыдахых. Зызэхашагъэр зы илъэс нахъ мыхъугъэу, 2009-рэ илъэсым народнэ щытхъуцлэр

кыфаусыгъ. Мыекъопэ рай-оным ит поселкэу Тульскэм къэзэккэ культурэм ия 18-рэ чыплэ фестивалэу щылагъэм ятлонэрэ степень зигэ диплом кыщыфагъэшшошагъ.

Гурыгъымкэ илъэс къэс кон-церт 30 фэдиз къеты. Бэмышлэу къэзэккэ культурэм фэгъэхъыгъэ я 20-рэ чыплэ фестивалым тыжыын медальрэ ятлонэрэ степень зигэ дипломрэ кыщы-дихыгъэх.

ХЪУЩТ Щэбан.

Чыопсым изытет пымылхэу

ЗыгъэисэфыпIэ-зыгъэхужьыпIэхэр кыпщызIуахынхэу кIаахыгъэ чIыгу ыкIи мэз Iахьхэр Мыскъопэ районым зэрэшагъэфедэхэрэр прокуратурэм иIофышIэхэм ауплъэкIугъ. Iоныгыр ыкIи чIыпыгъэу мазэхэм шапхъэу шыIэхэр ауахъхэу бэрэ кIыхагъышIыгъ. Нэбгырэ 15-мэ чIыопсым икIэхухъумэн кыдамылътIэу, кIаахыгъэ чIыпIэхэм ежъыфаехэр ащашIэу агъэунэфыгъ. ИлIэ-сэу тизыхытIэр кызыкыхагъэм кышце-гъэжыагъэу хэбзгъэуцугъэхэр зыкуыа-гъэхэр нэбгырэ 40-м нэсыгъэх.

Районым ипрукорурэ Алексей Зарецкэм бэмышлэу зехишэгэгэ зэлүклэм районым ипашэхэри, кыулыкүу зэфэшхьафхэм ятхьаматэхэри кыригьэблагэхэи, зыгэпсэфышлэ-зыгэхьужыплэхэр зыгэпсынхэ фаехэм язекүаклэ зэрэмытэрэзыр ыкли узэримыгьэрээрэр кыпшиуагь. Иофхэр зэрэзхашцэрхэм алыпплээн фэе кыулыкүухэм япшээрылхэр икөөу зэрэмыгьэцаклэхэрэри игушылэ кыхихгээшыгы.

Къэралыгъо мэз реестрэм зэрэхъ-
тымкIэ, Адыгеим ичыгухэм япроцен-
43-рэ фэдызыр мэзхэм зэлыаубыты.
Ахэм янахыбэр Мыекъопэ районыр
ары кызычыкIырэр. Ащ кышагъэгъу-
нэрэ чIыпIэ 13-мэ чIыопсыр нахь
ащыкIабз ыкIи республикэмкIэ мэхъ-
нэу гъэнэфэгъэ яI. ЮНЕСКО-м ыналэ
кызытетгуэ, федералнэ мэхъанэ зилэ
чIыгу шьолъырхэри тилэх.

Ахэр зэкIэ кыдэплытэмэ, Мыекьопэ районым ихэбзэгъэцэкIэкIо кьулыкьухэм мэз ыкIи чIыгү кьабзэхэр кьэ-

гъэгъунэгъэнхэр пшъэрылъ шъхьаІэу
яІэхэм ашышых.

— Адыгеим ичыгу анахьышIухэр зэрэфаету агъэфедэнэу ыуж ихагъэхэм ар къадэхьуштэп.

Мэхээр ээклэм эрээдэ-
тибайныгээр зыштыг-
шумьгэгэуш. Шэлэ
гэнэфагэклэ агэфе-
дэнхэу ахэм ашыц
шюльхэрхэр цыфхэм
зыларатыхэрэр
зыгэлсэфы-

пыхэр
ацаггэ-
псынху
ары нахь, ашгхьэкIэ
федэккэIуапIэ ашын-
хэм паеп, — кыгуагь
районным ипрокурор.

Тапэкли мээхэр зэ-
рагьэфедэхэрэ шы-

кIэр,
ч I ы г у
ыкIи мэз шьо-
льырхэм афэгьэхьы-
гъэу щыIэ хэбзэгъэуцу-
гъэхэр зэраукъохэрэр ошIэ-дэмышIэу
ауплэкIухэзэ зэрашIышттым А. Зарец-
кэм кыкIигьэтхьыгъ.

КЪЭБЭРТЭЕ-БЭЛЪКЪАР РЕСПУБЛИКЭР

НыбжыкІэхэр хагъэлэжъэщтых

Къэбэртэе-Бэлыкъар Республикэм щыпсэурэ ныбжьыкIэхэр космодромэу «Восточный» зыфиIорэм ишIын хэлэжъэнхуэ къырагъэблэгъагъэх. Мы Iофым бэмышIэу ныбжьыкIэ IофхэмкIэ федеральнэ агентствэм итхьаматэу Сергей Белоконевымрэ республикэм и Лышхъхуэ Къанэкъо Арсенрэ тегушыIагъэх. «НыбжьыкIэ псэолъэшI бригадэхэр къэралыгъомкIэ мэхъанэшхо зIлэ псэолъэшхохэм ягъэпсын хэгъэлэжъэгъэнхэм советскэ лъэхъаным тызыхэтым инэу анаIэ тырагъэтыштыгъ, — кыIуагъ С. Белоконевым. — Iоф зэрашIэрэм нэмыкIэу, кIалэхэр цIыф зэхэтыкIэм, зэдэлэжъакIэм ыкIи зедэIэжъыкIэм тегъэпсыхъагъэху хуышты-

фэдэу, ныбжыкІэхэм япІуныгъэ-гъэ-сэныгъэкІи мэхъанэ иІэнэу сэлбытэ».

С. Белоконовым Юфыгъоу кырыхыжьагъэм Къанэкъо Арсен дыригъэштагъ, ныбжьыкӀэ псэолъэшӀ бригадэхэм ахагъэхьашт цӀыф чанхэм якъыхэхын зэрэтегушыӀэштхэр ригуагъ. Олимпийскэ объектхэм яшын нэмыкӀэу псэолъэ инэу кӀэралыгъом шагъэпсыхэрэм экӀэми ныбжьыкӀэхэм яшуагъэ къащакъэклон зэралъэкӀыштыри къыхагъэщыгъ. А. Къанэкъом зэрилътэрэмкӀэ, зыщычъыӀэ кӀымэфэ лъэхъаным Приэльбрусьем ныбжьыкӀэхэр зыщызэ-лукӀэнхэ, зыщызэдэгущыӀэнхэ ыкӀи Юфыгъоу зэфэшхьафхэм зыщатегушыӀэнхэ чыпӀэ аригъэгъотышъущт. ЗӀулукӀгъухэр зэхэщэгъэнхэм пае яшы-кӀэгъэ псгъэури мыщ шагъотышт. «НыбжьыкӀэхэр нахыбэрэ зӀулукӀэхэзэ ашы-мэ, еж-ежырэу пашэ афэхъун зылъэ-кӀышт, цӀыфхэр къыхагъэщыштых. ТапӀкӀэ ахэм хъызмэт ыкӀи къулыкъу зэфэшхьафхэм Юф ашашӀэн амал яӀэшт, ащ фэдэ цӀыфхэр уахътэм ищыкӀэгъэ шыпкӀэу шытых», — кыӀуагъ ЛӀышхьэм.

гъэх,
е ры-
уаджэу
гъогум
тетышты-
гъэхэп, ежъ-
хэри ашлэ-
рэм клэгушлэ-
штыгъэх, ашлугъэ
кызызрагъаклорэм
гушхуагъэ къа-
хилъхъэщтыгъ.
Арышъ, нубжык-
клэ бригадэхэр зэ-
хэщэгъэнхэм кыфэд-
гъэзэжбымэ, экономи-
кэм ылъэныкыоклэ
ишлугъэ кызызра-
клогъым

Афикъун къахъыжъыгъ

«Республикэм щыпсэурэ цыфхэм зэкэм афикъун щэ тэр-тэрэу къэтхыжъу едгъэжъагъ, нэмыкӀ чыпӀэхэм къарытымышшэу джы цыфхэр зыфаехэм фэдиз чыпӀэ пстэуми къашашэфын альэкӀышт», — джаш фэдэ къзбар кыгъгӀугъ КъэбэртӀэ-БалькӀар Республикэм мэкъу-мэщынкӀэ и Министертствэ ипресс-къулыкъу. АщкӀэ зышӀуагъэ къэкӀуагъэр республикэм щэм икӀэхъыжъынкӀэ щаштэгъгъэ ыкӀи цагъэцӀкӀэгъэ программэр ары. Илъэсым къыкӀоцӀ щэу ыкӀи ащ хэшӀыкӀыгъэ шхыныгъохэу нэбгырз пӀэпч кӀилограмм 320 — 340-рӀ фэдиз ишы-

кIагъу къралыгъо шапхъу цыIэхэм кыдалгытэмэ, тызыхэт илгъэсым КЪБР-м ис цыф пчъагъэм телгытагъу килограмм 400 зырыз кыпшахыгъыгъ.

Республикэ программэр 2009-рэ иль-
сым аштэгъагъ, ащ игъэцкӀн хьыз-
мэтшӀнӀпӀ 56-рэ хэлъжагъ. ЩӀм икь-
хьыжын дэлъжагъэхэм хэбзэ Iпы-
Iгъу арагъэгъотыгъ, федеральнэ ыкӀи
республикэ бюджетым шыщӀу сомэ
миллион 950-рэ къаратыгъ. Унэгъо чӀм-
хэм къакӀахыгъэр хэмытӀу хьызмэт-
шӀнӀпӀ зэфӀшхьафхэм ильэсым иапӀ-
рэ мэзипшӀ къыклоцӀ щӀ тонн мин
96-рэ къахьыжыгъ.

КЪЭРЭЩЭЕ-ЩЭРДЖЭС РЕСПУБЛИКЭР

ІэпыІэгъум ишІуагъэ къэкІуагъ

Федеральнэ программэ «Къуаджэм хэһыоньгэхэр егъэшлыгэнхэр» зыфи-
лорэм кызырэдилтыгтэу, Къэрэщэ-Шэр-
джэс Республикэм цыфхэм яфэло-
фашлэхэр зышагъэнэклэрэ учреждение-
хэм япчъагъэ шыхагъэхуагъ. Ахэм ахъ-
хъэ цыфхэм япсауныгъэклэ лэпылэгъу
зычагытоытц фельдшер-мамык пунктхэр,
кэлэлцыкълу ыгышлэхэр, гыогу-
хэм ягъэклэжын, псэуплэхэм псымрэ
газымрэ якъещэллэн афэгъзагъэхэр, нэ-
мыклэхэри. Юфыгъо зэфэшхьафхэм
язэшлохын сомэ миллиони 132-рэ тыра-
гъэклодагъ. Федеральнэ гупчэм ыкъл
чыплэ бюджетым кыхахыгъэ ахыщэм
шыпшклэ къуаджэхэм ащыпсэурэ унэгъуа-
клэхэм унэхэр зыфаштфыгъэхэри ахэтхы.

Тыгызхэт илгэсым ыкдэ нэс райони-
тлүмэ фельдшер-мамыку Ызапдэхэр кдэу
кыащызэлүахыштых, километрэ 32-рэ
хьурэ газрыкыуапдэ атлупшышт, респуб-
ликэм щыпсэухэрэм япроцент 62-мэ
гыэстыныпхьэ шхуантлэр агьэфдэдэу

рагъэжъэшт. Псэунлэ 23-мэ псыкъэкӀуа-
пӀэхэр ащагъэцӀэкӀажьых ыкӀи ащагъэ-
кӀажьых. Республикэм и Лышъхъэ ип-
ресс-къулыкӀу кызыриорэмкӀэ, цыф-
хэм яцыӀэныгъэ къызыгъэпсынкӀэнэу
илъэсэм кыкӀоцӀ эшӀуахыгъэ лофы-
гъохэм цыфхэри, пашӀэхэри агъэрэзэх.

**НэКубгъор къэзыгъэхъазырыгъэр
ШЪАУКЪО Аслъангуаш.**

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Фэтэрыбэу зэхэт унэхэм ыкӀи (е) амыгъэкощырэ мылькӀум хэхьэрэ нэмыкӀ псэуальэхэм яшӀын цӀыфхэр зэрэхэлажьэрэм гъунэ лъыфыгъэнымкӀэ ищыкӀэгъэ къэбархэу ыкӀи (е) документхэу фэтэрыбэу зэхэт унэхэр ыкӀи (е) амыгъэкощырэ мылькӀум хэхьэрэ нэмыкӀ псэуальэхэр ӀахъзэхэлъкӀэ Адыгэ Республикэм шыгъэпсыгъэнхэм пае цӀыфхэм яахъщэ кызыфэзгъэфедэхэрэм къалэкӀагъахьэхэрэм яхьылӀагъ

2004-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 30-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 214-р зытетэу «Фэтэрыбэу зэхэт унэхэм ыкӀи амыгъэкощырэ мылькӀум хэхьэрэ нэмыкӀ псэуальэхэм яшӀын цӀыфхэр зэрэхэлажьэрэм ыкӀи Урысые Федерацием Ӏаконодательнэ акт залэмэ зэхьокӀыныгъэхэр афэшыгъэнхэм яхьылӀагъ» зыфиӀорэм ия 23-рэ статья, Адыгэ Республикэм и Законэу 2012-рэ илъэсым мэкъуогъум и 28-м аштагъэу N 101-р зытетэу «Фэтэрыбэу зэхэт унэхэм ыкӀи (е) амыгъэкощырэ мылькӀум хэхьэрэ нэмыкӀ псэуальэхэм яшӀын цӀыфхэр зэрэхэлажьэрэм гъунэ лъы-

фыгъэным пае ищыкӀэгъэ къэбархэр ыкӀи (е) документхэр ухэсыгъэнхэмкӀэ полномочиэхэр гъэцӀкӀэгъэнхэм ехьылӀагъ» зыфиӀорэм адиштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешӀы**:

1. Фэтэрыбэу зэхэт унэхэм ыкӀи (е) амыгъэкощырэ мылькӀум хэхьэрэ нэмыкӀ псэуальэхэм яшӀын цӀыфхэр зэрэхэлажьэрэм гъунэ лъыфыгъэнымкӀэ ищыкӀэгъэ къэбархэу ыкӀи (е) документхэу фэтэрыбэу зэхэт унэхэр ыкӀи (е) амыгъэкощырэ мылькӀум хэхьэрэ нэмыкӀ псэуальэхэр ӀахъзэхэлъкӀэ Адыгэ Республикэм шы-

гъэпсыгъэнхэм пае цӀыфхэм яахъщэ кызыфэзгъэфедэхэрэм къалэкӀагъэхьан фаехэр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнхэу.

2. Официальнэу кызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кӀуачӀэ иӀэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КЪУМШЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 17, 2012-рэ илъэс
N 218

Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ иунашъу

Социальнэ зэдэлэжьэныгъэмкӀэ зэзэгъыныгъэхэу шьолъырым щашыгъэхэм ятхын тегъэпсыхьэгъэ къэралыгъо фэло-фашӀэм игъэцӀкӀэнкӀэ Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ и Административнэ регламент зэхьокӀыныгъэхэр фэшӀыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

2010-рэ илъэсым бэдзэогъум и 27-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 210-р зытетэу «Къэралыгъо, муниципальнэ фэло-фашӀэхэр зрагъэцакӀэхэрэм ехьылӀагъ» зыфиӀорэм (Урысые Федерацием Ӏаконодательствэ зэхэугъоягъэхэр, 2010, N 31, я 4179 ст.; 2011, N 15, я 2038-рэ ст.; 2011, N 27, я 3880-рэ ст.; 2011, N 29, я 4291-рэ ст.; 2011, N 30 (а 1-рэ Ӏахь) я 4587-рэ ст.; 2011, N 49 (я 5-рэ Ӏахь), я 7061-рэ ст.; 2012, N 31, я 4322-рэ ст.) диштэу гъэпсыгъэным фэшӀ **унашъо ешӀы**:

1. Социальнэ зэдэлэжьэныгъэмкӀэ зэзэгъыныгъэхэу шьолъырым щашыгъэхэм ятхын тегъэпсыхьэгъэ къэралыгъо фэло-фашӀэм игъэцӀкӀэнкӀэ Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ и Административнэ регламентэу Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ 2012-рэ илъэсым мэкъуогъум и 28-м ыштэгъэ унашъоу N 127-р зытетымкӀэ аухэсыгъэм мыщ фэдэ зэхьокӀыныгъэхэр фэшӀыгъэнхэу:

1.1. Я 5-рэ разделэу «Къэралыгъо хабзэм игъэцӀкӀэкӀо къулыкӀоу къэралыгъо фэло-фашӀэр зэхэзыщэрэм, джащ фэдэу ащ иӀофышӀэхэм яунашъохэмкӀэ ыкӀи зэрэекӀуагъэхэмкӀэ (зи зэрамышӀагъэмкӀэ) Иофыр хьыкумым нэмысызэ (хьыкум Иоф хэмьылэу) зэрэтхьаусыхэхэрэ шӀыкӀэр» зыфиӀорэм:

а) ия 5.5-рэ пункт мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«5.5. Тхьаусыхэ тхылъымкӀэ тхыгъэу джэуап ара-тыжырэп мыщ фэдэу кызыхэкӀырым:

— Министерствэм иӀофышӀэ, джащ фэдэу ащ иунагъо исхэм афэгъэхьыгъэ хьонагъохэр е ахэр къэзыушъхьакӀурэ гушыӀэхэр, ахэм ящыӀэныгъэ, япсауныгъэ, ямылькӀу шынагъо къафэзыхьын зылъэ-кӀыштхэр тхьаусыхэ тхылъым итхагъэ зыхьукӀэ;

— тхьаусыхэ тхылъым шыщ пычыгъо горэ, лъэӀу тхылъыр къэзыхьылӀагъэм ылъэкъуацӀэ, ышӀэ, ятацӀэ ыкӀи (е) почтэ адресыр къипхынхэ умылгӀэ зыхьукӀэ.»;

б) раздел гуадзэу «ЛъэӀу тхылъыр къэзыхьылӀагъэм тхьаусыхэ тхылъым хэплъэнхэмкӀэ ищыкӀэгъэ документхэмрэ къэбархэмрэ кыӀэкӀагъэхьанхэмкӀэ фитыныгъэу иӀэр

5.7. ЛъэӀу тхылъыр къэзыхьылӀагъэм фитыныгъэ иӀ тхьаусыхэ тхылъым хэплъэнхэмкӀэ ищыкӀэгъэ документхэмрэ къэбархэмрэ къыратынхэу.

5.8. Цыфым тхыгъэу зыкызыфигъазэкӀэ, Министерствэм мы Административнэ регламентым ия 5-рэ раздел ия 5.3-рэ пункт кыщыдэлъытэгъэ лъэхьан-

хэм тхьаусыхэ тхылъым хэплъэнхэм пае ищыкӀэгъэ документхэмрэ къэбархэмрэ кыӀэкӀагъэхьанхэ фае.».

2. Къэбар-правовой отделым ипащэу О.В. Долголенкэм:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ исайтрэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцӀкӀэкӀо къулыкӀухэм яофициальнэ Интернет-сайтрэ аригъэхьанэу;

— мы унашъор гъэзетхэу «Советскэ Адыгеим», «Адыгэ макъэм», джащ фэдэу мазэм зэ кыдэкӀырэ сборникэу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр» зыфиӀорэм кыхаутыным пае аӀэкӀигъэхьанэу;

— Урысые Федерацием ишӀолъырхэм яшӀэпхэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхьаным пае мы унашъор Урысые Федерацием юстициемкӀэ и Министерствэ и ГъэӀорышӀанӀэу Адыгэ Республикэм щыӀэм ӀэкӀигъэхьанэу.

3. Официальнэу кызыхаутырэ нэуж мэфӀи 10 зытешӀэкӀэ мы унашъом кӀуачӀэ иӀэ мэхъу.

Министрэу Наталья ШИРОКОВА
къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 19, 2012-рэ илъэс
N 254

Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ иунашъу

Къэралыгъо фэло-фашӀэу «Адыгэ Республикэм шыпсэурэ цӀыф куп залэмэ ахъщэ ӀэпыӀэгъу афэгъэнфэгъэныр ыкӀи мазэ къэс аӀэкӀэгъэхьэгъэныр» зыфиӀорэр гъэцӀкӀэгъэным пае Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ и Административнэ регламент зэхьокӀыныгъэхэр фэшӀыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

2010-рэ илъэсым бэдзэогъум и 27-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 210-р зытетэу «Къэралыгъо, муниципальнэ фэло-фашӀэхэр зрагъэцакӀэхэрэм ехьылӀагъ» зыфиӀорэм (Урысые Федерацием Ӏаконодательствэ зэхэугъоягъэхэр, 2010, N 31, я 4179 ст.; 2011, N 15, я 2038-рэ ст.; 2011, N 27, я 3880-рэ ст.; 2011, N 29, я 4291-рэ ст.; 2011, N 30 (а 1-рэ Ӏахь) я 4587-рэ ст.; 2011, N 49 (я 5-рэ Ӏахь), я 7061-рэ ст.; 2012, N 31, я 4322-рэ ст.) диштэу гъэпсыгъэным фэшӀ **унашъо ешӀы**:

1. Къэралыгъо фэло-фашӀэу «Адыгэ Республикэм шыпсэурэ цӀыф куп залэмэ ахъщэ ӀэпыӀэгъу афэгъэнфэгъэныр ыкӀи мазэ къэс аӀэкӀэгъэхьэгъэныр» зыфиӀорэр гъэцӀкӀэгъэным пае Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ и Административнэ регламентэу Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ 2012-рэ илъэсым мэкъуогъум и 7-м ыштэгъэ унашъоу N 100-р зытетымкӀэ аухэсыгъэм мыщ фэдэ зэхьокӀыныгъэхэр фэшӀыгъэнхэу:

1) я V-рэ разделэу «Къэралыгъо хабзэм игъэцӀкӀэкӀо къулыкӀоу къэралыгъо фэло-фашӀэр зэхэзыщэрэм, джащ фэдэу ащ иӀофышӀэхэм яунашъохэмкӀэ ыкӀи зэрэекӀуагъэхэмкӀэ (зи зэрамышӀагъэмкӀэ) Иофыр хьыкумым нэмысызэ (хьыкум Иоф хэмьылэу) зэрэтхьаусыхэхэрэ шӀыкӀэр» зыфиӀорэм ия 5.5-рэ пункт мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«5.5. Тхьаусыхэ тхылъымкӀэ тхыгъэу джэуап ара-тыжырэп мыщ фэдэу кызыхэкӀырым:

— чыӀпӀэ органым, МФЦ-м иӀофышӀэ, джащ фэдэу ащ иунагъо исхэм афэгъэхьыгъэ хьонагъохэр е ахэр къэзыушъхьакӀурэ гушыӀэхэр, ахэм ящыӀэныгъэ,

япсауныгъэ, ямылькӀу шынагъо къафэзыхьын зылъэ-кӀыштхэр тхьаусыхэ тхылъым итхагъэ зыхьукӀэ;

— тхьаусыхэ тхылъым шыщ пычыгъо горэ, лъэӀу тхылъыр къэзыхьылӀагъэм ылъэкъуацӀэ, ышӀэ, ятацӀэ ыкӀи (е) почтэ адресыр къипхынхэ умылгӀэ зыхьукӀэ.»;

2) я V-рэ разделэу «Къэралыгъо хабзэм игъэцӀкӀэкӀо къулыкӀоу къэралыгъо фэло-фашӀэр зэхэзыщэрэм, джащ фэдэу ащ иӀофышӀэхэм яунашъохэмкӀэ ыкӀи зэрэекӀуагъэхэмкӀэ (зи зэрамышӀагъэмкӀэ) Иофыр хьыкумым нэмысызэ (хьыкум Иоф хэмьылэу) зэрэтхьаусыхэхэрэ шӀыкӀэр» зыфиӀорэм ия 5.9-рэ пункт мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«5.9. Къэралыгъо фэло-фашӀэр зыгъэцӀкӀэрэ къулыкӀум, ащ иӀофышӀэ е къэралыгъо граждан къулыкӀушӀэхэм яунашъохэм ыкӀи зэрэекӀуагъэхэм (зи зэрамышӀагъэм) япхыгъэу къэралыгъо фэло-фашӀэхэр зэрэзэхэщэгъэн фэе шӀыкӀэр зыкуогъэ къулыкӀур ары тхьаусыхэ тхылъым хэплъэрэр. Къэралыгъо фэло-фашӀэр зыгъэцӀкӀэрэ къулыкӀум ипащэ иунашъохэмкӀэ тхьаусыхэхэ зыхьукӀэ, тхьаусыхэ тхылъыр ыпшӀэгӀэ шыӀэ къулыкӀум рахьылӀэ ыкӀи мы административнэ регламентым кызырэщыдэлъытэгъэ шӀыкӀэм диштэу ащ хэплъэх.

ЫпшӀэгӀэ къулыкӀу шымыӀэ зыхьукӀэ, тхьаусыхэ тхылъыр къэралыгъо фэло-фашӀэр зыгъэцӀкӀэрэм ипащэ рахьылӀэ ыкӀи мы административнэ регламентым диштэу ащ хэплъэх.»;

3) я 5.14-рэ пунктыр хэгъэхьогъэнэу ыкӀи ар мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«5.14. Тхьаусыхэм зэрэхэплъагъэм икӀэуххэмкӀэ административнэ хэбзэукуоныгъэхэр ашӀагъэу е

бэдзджӀагъэхэр зрахьагъэу загъэунэфыкӀэ, ӀэнатӀэ зылыгъэу тхьаусыхэхэм ахэплъэнэу лъэкӀ зилэм уахьтэ тыримыгъашӀэу ащ фэгъэхьыгъэ материалхэр про-куратурэм иорган ӀэкӀегъахьэх.»;

4) я 5.15-рэ пунктыр хэгъэхьогъэнэу ыкӀи ар мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«5.15. Къэралыгъо фэло-фашӀэр агъэцакӀэзэ ӀэнатӀэхэм аӀутхэм язекӀуакӀэхэм (зи зэрамышӀагъэм) япхыгъэ зэгурымыӀоныгъэу къэтэджихэрэм Урысыем ихэбзэгъэуцугъэ диштэу хьыкумым шызэхафых.».

2. Къэбар-правовой отделым ипащэу О.В. Долголенкэм:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ исайтрэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцӀкӀэкӀо къулыкӀухэм яофициальнэ Интернет-сайтрэ аригъэхьанэу;

— мы унашъор гъэзетхэу «Советскэ Адыгеим», «Адыгэ макъэм», джащ фэдэу мазэм зэ кыдэкӀырэ сборникэу «Адыгэ Республикэм Ӏаконодательствэ зэхэугъоягъэхэр» зыфиӀорэм кыхаутыным пае аӀэкӀигъэхьанэу;

— Урысые Федерацием ишӀолъырхэм яшӀэпхэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхьаным пае мы унашъор Урысые Федерацием юстициемкӀэ и Министерствэ и ГъэӀорышӀанӀэу Адыгэ Республикэм щыӀэм ӀэкӀигъэхьанэу.

3. Официальнэу кызыхаутырэ нэуж мэфӀи 10 зытешӀэкӀэ мы унашъом кӀуачӀэ иӀэ мэхъу.

Министрэу Наталья ШИРОКОВА
къ. Мыекъуапэ,
шӀкӀогъум и 19, 2012-рэ илъэс
N 282

ИСКУССТВЭМРЭ КІЛЭГЪАДЖЭХЭМРЭ

Узэнэкъокъузэ уеджэ

Іорэр Мыекъуапэ мэфищым къыклоцІ шыкІуагъ. Апэрэ чыплэр Людмила Аношинам фагъэшъошагъ. ИскусствэхэмкІэ Мыекъуапэ иа 1-рэ кІэлэцІыкІу еджаплэ ащ Іоф щешІэ.

Адыгэ Республикэм культурэмкІэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Нафиса Васильевар, АР-м культурэмкІэ и Министертвэ иотдел ипашэу Шэуджэн Бэлэ, Мыекъуапэ иадминистрације культурэмкІэ игъэлорышлалэ ипашэу Цэй Розэ, искусствэхэмкІэ адыгэ республикэ кІэлэцІыкІу еджаплэу Лъэцэрыкъо Кимэ ыцІэ зыхьырэ ипашэу ШхончыбэшІэ Мурат, искусствэхэмкІэ Адыгэ республикэ колледжэу Тхьабысым Умарэ ыцІэ зыхьырэ ипашэу ипшгъэрылхэр зыгъэцакІэштыгъэ Дмитрий Гордиенкэр, нэмыкІхэри зэхэщкІо купым хэтыгъэх.

Урысыем искусствэхэмкІэ изаслуженнэ ІофшІэшхоу, ком-

позиторэу КІыкІ Хысэ жорим итхьамэтагъ. Нафиса Васильевар тхьамэтагъор ащ дызэрихьагъ. Культурэмрэ искусствэмрэ яІофшІэхэу Б. Шэуджэныр, Л. Грачевар, Е. Абакумовар, А. Исупыр, З. Хьунагор, фэшхьафхэри жорим хэтыгъэх.

КІэлэгъаджэхэр ясэнахьат къытегушылагъэх, кІэлэеджакІохэм урокхэр арагъэхьыгъэх, искусствэм Іоф зэрэщашІэрэр къагъэлэгъуагъ. Зэнэкъокъум изэфэхьысыж зэхэхэ къыщыгушылагъэх КІыкІ Хысэ, Нафиса Васильевар, Шэуджэн Бэлэ, ШхончыбэшІэ Мурат, Людмила Аношинар, Жанна Остроушко, Хьатитэ Алине, нэмыкІхэри.

Искусствэм цыфыр зэриплу-

рэм, кІэлэеджакІохэр шыІэныгъэм зэрэфигъасэхэрэм, зэнэкъокъум имэхьанэ зыкыгъэлэтыгъэн зэрэфаем, нэмыкІхэм къатегушылагъэх. Зэнэкъокъум зыфагъэхьызырзэ, кІэлэгъаджэхэм яшІэныгъэ зэрэхагъэхьуагъэр, зым зыр зэрэкІырыплтырэр, сьд фэдэрэ искусствэ ыпэкІэ зэрэлыкІуатэрэр, фэшхьаф гушысэхэр къыхагъэшыгъэх.

Адыгэ лъэпкъ искусствэмрэ

шыІэныгъэмрэ зэрэзэпхыгъэхэм, уахътэм диштэу кІэлэгъаджэхэр кІэлэеджакІохэм адэлэжъэнхэм, нэмыкІхэм къатегушылагъэхэм ягушысэхэр тшІогъэшІэгъоныгъэх, тапэкІэ ащ фэдэ Іофыгъомэ яхьыллагъэхэр къыххэтыутыштых.

Сурэтым итыр: **апэрэ чыплэр къыдзыхыгъэ Людмила Аношинар зэфэхьысыж зэхэхэм къышгъушыІэ.**

ТЕАТРЭМРЭ ШЫІЭНЫГЪЭМРЭ

«Псэлъыхъохэм» уямызэшэу уяплъы

Классикэм хэхьэгъэ ІофшІагъэм укытегушыІэзэ, апэу уналэ зытеудзэрэр хьугъэ-шІагъэхэр зэрэзэбгъэпшэштхэр ары. Драматургэу Мамый Ереджыбэ ипъесэ техыгъэу КІурацынэ Аскэрбый ыгъэуцугъэ спектаклэу «Псэлъыхъохэр» жьы хьурэп. Сьд фэдизырэ уеплъыгъэми, уезэщырэп.

Артистхэм къаІоштыр дэгъу дэдэу ошІэми, спектаклыр дунэе шапхэмэ адиштэу къагъэлъагъош, пшІогъэшІэгъонэу уядэу, уяплъы. Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахимэ ыцІэ зыхьырэ мэфэкум «Псэлъыхъохэр» къышагъэлэгъуагъ. Артистхэу Устэкъо Мыхьутар, Зыхьэ Заурбый, Кукэнэ Мурат, Зыхьэ Мэлайчэт, Даур Жанн, Бэгъ Алкъэс, Тхьаркъохо Теуцожь, Кушъу Светланэ рольхэр

къызэрэшІы-хэрэм уегъагушхо, нэбгырэ пэпчэ еклолэкІэ хэхыгъэ спектаклым къыщегъоты. «Псэлъыхъохэр» комедиеу щытыми, адыгабзэр зэрэщагъэфедэрэм,

цІыф зэфыщытыкІэхэм, ІофшІэнэу узыфэгъэзагъэр дэгъоу зэрэбгъэцкІэн фаем, шІульэгъур гум къызэрэщыхьушІэрэм, нэмыкІхэм уягушысэ. Акъыл хэлъэу агъэфедэрэ сэмэркъэум цІыфым кІуачІэу хилхьэрэр спектаклым къыщэлъагъо.

Анахъэу тызыгъэгушІуагъэр Лъэпкъ театрэм тІысыпІэ нэкІ щыгъотыгъуаеу, цІыфыр чІизэу спектаклыр къызэрагъэлэгъуагъэр ары. Тыркуем, Сирием, нэмыкІ хэгъэгумэ къарыкІыжыгъэ тильэпкъэгъухэр бэ хьухэу, тикъуаджэмэ ащыпсэурэ лэжъа-кІохэр, студентхэр спектаклым щытлэгъугъэх.

«Псэлъыхъохэр» жьы хьуштхэп ащ фэдэ артист шІагъохэр уиІэхэ зыхьукІэ. Драматургым, режиссерым, нэмыкІхэм яшІушІагъи тигуапэу къыххэтэгъэшы.

Сурэтым итхэр: **Тхьаркъохо Теуцожьрэ Кукэнэ Муратрэ.**

СУРЭТТЕХХЭМ Я ДУНЭЕ ЗЭНЭКЪОКЪУ

Апэрэ чыплэм уегъэгушІо

«Адыгэ макъэм» къызэрэщыхэтыутыгъагъэу, художественнэ сурэтхэм я дунэе къэгъэлэгъонэу Сербием икьалэу Белград шыкІуагъэм Адыгеим исурэттеххэм апэрэ чыплэр къыщыдахыгъ. Зэкъош республикэхэм ясурэттеххэм я Союз итхьаматэу, Урысыем ижурналистхэм я Союз хэтэу Аркадий Кирнос изэфэхьысыжхэр шыІэныгъэм епхыгъэх, уапэкІэ уагъаплъэ. Сурэттеххэр уахътэм ыпэ итхэу мэгушысэх, яІофшІагъэ тарихьым къыххэнэжы.

Хэгъэгъу 51-мэ къащагъэхьызырыгъэ сурэтхэр Белград къыщагъэлэгъуагъэх. Аркадий Кирнос къызэрэтиІуагъэу, сурэт пэпчэ гушысэ хэхыгъэ фэошІы. Адыгеим исурэттеххэу Борис Никитиным, Дмитрий Войновым, Марина Козловская, Артем Каратавкиным, нэмыкІхэм яІофшІагъэхэр зэхэщакІомэ къыхагъэшыгъэх.

Пчэдэж нэфылгым пшгашгъэр шхьаныгъупчъэм Іутэу сыда зэгупшысэрэр? КІэлэцІыкІоу урамым щыджэгурэр сыда анахъэу дэзыхьыырэр? Бзылъ-

фыгъэр мэгыкІэ, унагъом фэгумэкІы. ІофшІэныбэ иІэми, тхьаусыхэрэп, нэгущІоу цІыфмэ апэгъокІы, нэмыкІ сурэтхэри гъэшІэгъоных.

Адыгеим ичІыопс зэрэдахэр, зэрэхьопсагъор, тильэпкъ искусствэ зэрагъэшІэным имэхьанэ, цІыфхэм ягушІуагъо зэдагъошын, якъин зэдалэтын зэралъэкІырэр, нэмыкІ сурэтхэри гум къегушыІыкІых. Тисурэттеххэм тафэраз, дунаим гъэхьагъэу шашІырэм хагъэхьонэу тафэлъаІо.

НэкІубгъор зыгъэхьызыргъэр ЕМТІЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адырІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жьугъэм иамалхэмкІэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

**Редактор
шхьалэр
ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редактор
шхьалэм
иапэрэ гуадзэр
МЭШІЛЭКЪО
Саид**

**ПшгэдэкІыж
зыхьырэ
секретары**

**НЭПШІЭКЪУЙ
Заур**

**Редакциер
зыхьыІэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшгэдэкІыж зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхьаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэлы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэлорышлалэ, зэраушыхьа-тыгъэ номеры
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
4036
Индексхэр
52161
52162
Зак. 3587**

Хэутыным узщыкІэхтэнэу щыт уахътэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкІэхгъэхэ уахътэр
Сыхьатыр 18.00